

**National Library of Thailand
Bangkok, 2002**

All rights reserved.

**No part of this CD may be reproduced,
stored in a retrieval system or transmitted in any form
or by any means, without prior permission from
the National Library of Thailand**

หอสมุดแห่งชาติ ขอสงวนสิทธิ์

ห้ามมิให้ผู้ใดนำส่วนหนึ่งส่วนใด หรือตอนหนึ่งตอนใด ที่ปรากฏอยู่ใน CD นี้

ไปทำการคัดลอก หรือวิธีการอื่นใดเพื่อจำหน่าย จ่ายแจก

ก่อนได้รับอนุญาต

ขึ้น

เรื่อง มหา ฤๅษีตีชาฎก

ได้ลง พิมพ์คราว แรก ๕๐๐ เล่ม

ที่โรง พิมพ์ หม่อมราชวงศ์ไทย ว, ม,

กำกับวัด ธรรมโฆสิต์คาราม

ได้พิมพ์ เมื่อจุลศักราช

๑๒๔๘

กรุงเทพฯ ๑

๑๒๔๘

๑ ข้าพระพุทธเจ้า พระราชาสุทนต์หลวง ญาณปริชา มาท
 ขรม นารณิตย ภักดิ์ พิ ธิย พาท เจ้า กรม พระ ขาลักขณ์
 คิดเวียง เรื่อง นิยาย มหา คุปป์ สี่ชา ฎก หี จัน ไร่
 ด้วยทั้ง ใจจะได้ เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่เทคนักเรียน แดเป็นแบบ อย่าง
 แก่ ชน ชาว สยาม ซึ่งนับ ถือ พระ พุทธสา สนา
 เป็น ของ สำ หรับ บำ รุง บัณ ญา ให้คิด แสง สุก ใส ความ
 ชอบ นิ้ง จะ ชำ นวย ผล เป็น คุ ข แก่ ตน ทั้ง ใน ภพ ประ ุบัน แล
 ภพ เบื้อง หน้า ท่าน ทั้ง หลาย อ่าน แล้ว จง ใจ บัณ ญา
 ของ โดย สดเชย ติง คง จะ ได้ บัณ ญา วั วั วั ทาง
 ปฏิบัติ ที่ จะ ได้ สุก ติ คือ สวรรค์ แล นฤ พาน ความ ภูมิ
 ติ คน ปฏิบัติ เป็น วั วั วั คามิ แล วั วั วั คามิ ทั้ง สอง
 ประ ภาว ขอ ทาน ทั้ง หลาย จง ไหว ทรง ตาม
 ข้อ ความ ใน เรื่อง นิยาย นี้ เถิด

ฯ

เรื่องนี้นามเศกแต้รง คู่บักดี
 ยกชื่อพระมุนี นารทไช
 นิยายนิยมน ราวเรื่องมานา
 ใครอ่านคงจักได้ เรื่องรู้ราวธรรม

๑ ข้าพเจ้า ขอเล่านิยายให้ท่าน ทั้ง หลายฟัง สัก เรื่อง หนึ่ง
 พอเป็นเครื่อง เตือนใจ ให้ได้ทางปัญญาหา ความ สุข วิต ซึ่ง จะ
 เป็น ที่ ฟัง แก่ คน ในภพ นี้ ภพ หน้า จะ
 ในเรื่องนิยายนี้ว่ามีพระฤๅษีองค์หนึ่งชื่อนมหาสุบักดีนามศ อาศัยอยู่ใน
 บำรุงวิสัยวัน แขวงเมืองมยุรราชธานี พระสุบักดีได้ธำระสมบัติมาน
 โลก็ยเป็น พระ อาจารย์ใหญ่ มี คณะ ทานศ เป็น ศิษย์ อยู่ศึกษา
 เป็น อัน มาก วัน หนึ่ง เป็น เวลาฤๅษีสถาน ศิษย์ มา ประ ชุม พร้อม กัน
 พระ มหาตา บสุบัก ดี จึง ว่าข้าพเจ้าได้รู้ ใน จตหมายเทศ
 ของโบราณ พบนิทาน เรื่องหนึ่ง ควร จะ เป็น คติ ที่ รกได้
 ข้าพเจ้าจะ เล่าให้ ฟัง ท่าน ทั้งหลาย ฟังแล้ว จง ไล่ใจ กำหนด
 จดจำไว้ให้ แน่นนอน เด็ด ใน เรื่องนิทาน นั้น ว่า มีนัก ปราสสอง
 คน ชื่อครุฑนี้ที่คน ๑ ชื่อครุฑนี้ เทศคน ๑ อยู่ในแขวงเมืองสุททาไศรย

นักปราชญ์ ๒ คือ สัก วิไม่ ต้องกัน ครุ นิเทศน์นี้ ว่าโลกย์พิภพ
 แขน แผลออกไป ตั้งใบ บัว ลอยน้ำ ครุ นิเทศ คือ สัก วิว่า โลกย์
 กลมเหมือน ผล ส้ม ไซ้หมุน อยู่เสมอ นักปราชญ์ ๒ มีความ
 รู้ในทาง ดิน ไฟ อากาศ ท้อง คาว ร้าย ดี ทาย สู้ ร้าย ทาย นันทร แม่น ยำ ขำ
 นาญเหมือนกันทุกสิ่ง ต่างกัน แต่โลกย์กลม แลโลกย์แบน เท่านั้น คน
 ชาว บ้าน ชาว เมือง ก็ แยก กัน เป็น ๒ พวก พวก ที่ เหน่ จริ่ง ลง
 ว่าโลกย์แบน ก็ นับ คือ ครุ นิเทศ ที่ เหน่ ว่าโลกย์กลม ก็ นับ คือ
 ครุ นิเทศ นักปราชญ์ ๒ ต่างคน ต่างตั้ง สอน สาสนา เป็น ๒ คณะ
 ก็มีผู้นับถือ มากทั้ง ๒ ฝ่าย ครั้นนั้น มีสหาย ๒ คน ชื่อ นาย ทก
 คน ๑ ชื่อ นาย แทน คน ๑ สอง คน นี้เป็น เพื่อน รัก กันสนิท ซิด
 ชมไว้ ทุกข์ ขระ แห้ง กัน แล กัน นายทก นั้นเป็น ไครคม สันตทาน
 มาแต่ ก้าว เนติ นายแทน นั้นบิดา เป็นนัก เสง สะ ก เล่น จน ทรัพย์
 ขิบ ทาย สิ้น ตัว จึงเอา นายแทน บุตรแท้ ยังเล็กไป ขายไว้
 แก่ท่าน พระยาบุรี บริรักษ์ เป็น เงิน ๓๐๐ บาท บิดา มารดา
 ก็ล้ม ตายไปหมด นายแทน ก็ตก อยู่เป็น ทาส ท่าน ตั้ง กราก
 กรา ทำ งานของ นาย ยาก แค้น ทุก วัน ทุก เวลา วันหนึ่ง นาย
 ทก นาย แทน นั้น พุก จาปรีบ ทุกข์ กัน นายทก ว่าเพื่อน ยาก เหย เรา
 ทั้ง ๒ นี้ มีทุกข์ คับ อึด คับใจ ด้วยกัน ทุกข์ เท่า ๆ กัน ตัวเรามี
 ไครคม สันตทาน ประ จำตัวรัก ชาติเงิน สิ้นทอง จน ยาก จน ไคร
 ถ้าไม่ หาย อดับ ทวี มาก ขึ้น ทุก ปี ๆ ฝ่ายเพื่อน เล่า ก็ มีนี้ สิ้น เป็น

ทาย นาย เขาใช้ ไม่ปราไส เรา จะ ช่วย เพื่อน ให้พ้น ทุกข์ เรา
 ก็ ชัดสน จัน จน เลี้ยวแล้ว เรา ทั้ง ๒ จะ คิด อย่างไร จึง จะ พ้น
 จาก ความ ทุกข์ ด้วย กัน นาย แทน จึง ว่า เพื่อน คิด มัน ช่าง ถูก กับ
 ใจ เรา จริง ๆ เรื่องนี้ เรา ก็ คิด อยู่ ไม่ เว้น วัน แต่ มัน มี คนอื่น
 ขึ้น ต้น เป็น เป้า สาก ไม่ เหน ทน ทาง เลย นาย ทด จึง ว่า เรา คิด
 เห็น อยู่ รว ๗ แล้ว แต่ เพื่อน จะ เหน ด้วย ๗ ไม่ เดียว นี้ ใน บ้าน
 เมือง เรา มี นัก ปราศ อยู่ ๒ คน ชื่อ คุรุ นิ ทศ ๑ คุรุ นิ เทศ ๑
 เขา มี ความ รู้ ภา ษา ปราศ ฏ คน นี้ บั ลี อ มาก เรา ไป ทา เขา อ่อน
 น้อม ชื่น วอน ขอ อู บาย บั ญญา เมื่อ เขา จะ มี ความ กรุณา แก่ เรา
 เขาก็ คง จะ ชี้ ทาง บอก อู บาย ให้ แก่ เรา บ้าง เพื่อน จะ เหน อย่างไร
 นาย แทน ก็ เหน ชอบ ด้วย สอง สหาย จึง ขวน ขวาย หา ดอกไม้
 รูป เทียน คน ละ เล็ก คน ละ น้อย ตาม ภา ษา ยาก แล้ว ภา กัน ไป
 ยัง ลำ นึก นี้ คุรุ นิ ทศ คำ นัย กราบ ไหว้ แล้ว เล่า ความ ทุกข์
 รอน ของ ตัว ทั้ง ๒ คน ให้ ฟัง สั้น ทุก ประ การ แล้ว วิง วอน ว่า
 ขอ ให้ ท่าน ผู้ เป็น อา จา วิย ไหญ่ จง สม เคารพ ด้วย ความ เมต
 ทา กรุณา จี้ แจง ทน ทาง ที่ ๑ ขั ๑ ทั้ง ๒ จะได้ ทาย โรค
 แล พ้น ยาก จาก ทุกข์ ด้วย เถิด ฝ่าย อา จา วิย นิ ทศ ก็ ลัง ฝน เมื่อ
 อยู่ ด้วย เอง ความ โลกย์ แบน โลกย์ กลม ใคร ไป สู้ มา หา ใน เวลา
 นั้น ก็ ชัก พุด แต่ ใน เรื่อง โลกย์ อย่าง เดียว ใคร มา พุด เรื่อง
 อัน ก็ ไม่ เป็น ที่ ชอบใจ คุรุ นิ ทศ จึง ถาม นาย ทด นาย แทน ว่า

๔

เจ้าเข้าใจ ใน เรื่องโลกย์ อย่างไร บ้าง แผ่นดินโลกย์พิภพจะ
 แบน แผล่ ออกไปเหมือน อย่างใบข้าว ฤๅ จะกลมอย่าง ไธแน่ เจ้าเข้า
 ใจ ฤๅไม่ นาย ทด นาย แทน ตอบ ว่า เรื่อง นี้ ข้า ไม่ เข้าใจ เลย
 ไร ฤๅ ไม่ได้เล่าเรียน ศึกษา ใน วิถีโลกย์ ไร ไร นอน อยู่ด้วยทุกข์
 ประจําตัว คิด อยาก จะพ้น จาก ความทุกข์ อยู่ ทุกวัน ทุกเวลา
 ถ้า ไร ไร คิดหาหนทาง ได้ ไร ว่าโลกย์พิภพแบน ฤๅกลม ไร ไร รู้ แท้ ไร ไร จริง แล้ว
 โรคใน กายตัว ของ ไร ไร จะหาย ได้ ฤๅไม่ได้ อนึ่ง ไร ไร จะ หลุดพ้น
 จาก ความที่ เปน ทาย พ้น อำนาจ นาย เงิน ได้ ฤๅไม่ได้ ฝ่าย ครุ
 นิทัตถ์ ก็ โกรธ ร้อง ตะ หววด ว่า มึงทั้ง ๒ คน เปน คน ตี ฤๅ คน บ้า
 กู เห็น ว่า มึง ทายะ ปัญญา เลวทราม นึก จะ เอา ความ ไร ไร ไปสู้รบกับ
 โรค ลม สันถาน แล จะ เอา ไป ทัก ทาน เจ้า เบี้ย นาย เงิน ให้ หลุด
 พ้น จากนี้ ทด ทาน นั้น จะ ได้ ฤๅ ทวา อ้าย คน พ้น นี้ ไม่ควร จะ มา
 พุด กับ กู มึง ไร ไร ไปเสีย ให้ พ้น บ้าน กู โดย เรว ครุ นิทัตถ์ นวช
 ไม่ท้าว ไล่จับ คน ทั้ง ๒ คน ทั้ง ๒ ก็ ไร ไร มา พ้น บ้าน ครุ นิทัตถ์
 แล้ว ปลุก ษา กัน ว่า อ้าย ทา ครุ คน นี้ เจ้า โหม โหตุ ร้าย นอก ทาง เรา
 ไป อ่อน น้อม ไถ่ ถาม โดย ดี กลับ ตา ว่า จะ ทบ ตี จับ ได้ เรา เสีย
 เรา ไม่ ไป ทา มัน อีก แล้ว ยัง ครุ นิเทศ อีก คน ๑ จะ เปน คน เช่น
 นี้ ฤๅ จะ เปน คน ที่ ยัง ไม่ ไร ไร เรา จะ ไป ทา ลง ดู บ้าง นาย ทด กับ
 นาย แทน ปลุก ษา กัน แล้ว ก็ พา กัน ไป ทา ครุ นิเทศ เข้า ไป ไหว้
 ถวาย คำ นม อ่อน น้อม ไถ่ ถาม ตาม ความ ประสงค์ ของ ตัว เหมือน

ทน หลัง ฝ่าย ครู นิเทศก็ชัก เคียงท่า ว่าไล่จับคน ทั้ง ๒ เลี่ย อีก
 ทั้ง ๒ สหายกลับ มา ปรุก ยากัน ว่า ทา ครู ทั้ง ๒ คน เขา
 ภา ว่า เป็น คน ที่มี ความ รู้ มาก เล่า ภา กัน เรา ไม่ เหน จริง แต่
 ความ พุท ขี้ ร้อน ของ เรา นิด หนึ่ง เท่านั้น ยัง ชี้ ทน ทาง บอก อูบาย ไ้
 แก่ เรา ไม่ได้ จะ ว่า เป็น คน ดี อย่างไร ทั้ง ๒ วัน นี้ ไป เรา ทั้ง ๒
 จง ช่วย กัน สืบ เสาะ ค้น คว่า หา ท่าน ผู้ วิ ศาสตร์ ต่อ ไป พิภพ แผ่น ดิน
 นี้ ใหญ่ โต กว้าง ขว้าง นึก ที่ ไหน จะ สืบ คน ดี แต่ เพียง ทา ครู
 ทั้ง ๒ คน นี้ ท่าน ผู้ วิ ศาสตร์ ยิ่ง ขึ้น ไป กว่า นี้ คง จะ มี เป็น แน่
 แต่ ถ้า ใคร พบ ประ ภา วั ชั่ว ก่อน แล้ว จง รีบ มา บอก กล่าว ไ้
 เพื่อน กัน วั ก่อน ให้ จง ไ้ ทั้ง ๒ สหาย สัญญา กัน แน่น อน ะ นี้ แล้ว
 ต่าง คน ต่าง คอย สืบ ชั่ว ผู้ วิ ศาสตร์ อยู่ เสมอ มิ ไ้ ขาด

คราว นั้น หมอ ข้าราชการ คน หนึ่ง ชื่อ ว่า หมอ ศรี สิริ ฐาทร อยู่ใน
 เขต ร แคว้น แดน เมือง สุทสา ไคร ยี่ นั้น เอง หมอ ศรี สิริ ฐาทร คน
 นี้ เป็น หมอ วิ ศาสตร์ นึก แม่น จำ จำ นาน ใน สมุ ชาน ไรศ วั ไ้ ไม่
 เคลื่อน คดาค เหย ว่า ไ้ ก็ ไ้ ว่า เลี่ย ก็ เลี่ย จริง เหมือน ปาก
 ว่า ทุก แห่ง ทั้ง พุท ยา ก็ เข้ม แขนง แกรง ถัก วั ย ไ้ ไ้
 มี ไ้ ย จำ นะ ทุก ราย คน นี้ ยี่ ชื่อ วั เขตร แขนง ว่า เป็น หมอ ดี
 หมอ วิ ศาสตร์ คล้าย กับ หมอ โด มาร วั หมอ ศรี สิริ ฐาทร ยาว
 ไ้ ไ้ วั พย สิ้น เงิน ของ สม บุรณ วั ไ้ ไ้ วั
 ยี่ วั เรือน ก่อ ตึก งาม มิ บุตร ภรรยา ชั่ว ทาย กรรม วั ยาย วั ย

พรังพร้อมบริบูรณ์ มีคนนับ ถือ ๆ ชาติปรากฏมาก หมอศรี
 สิทธิสาครแต่ได้ปกครองทรัพย์สมบัติมานาน ประมาณ อายุ ๒๐
 ปีเศษ เวลาราตรีวัน หนึ่งหมอศรี สิทธิสาคร นิมิตรฝันไปว่า
 บิณฑามารดา ของ ตัวที่ตาย ไป นาน แล้ว มาฝันที่ข้างหัวนอน
 ทั้ง ๒ คน บิณฑาเอา มือ ถูบ ตี ตะแล้ว บอกว่าพ่อเหน็บ เผลอ
 สะดุ้ง แม่ มาฝัน แล้วแต่ จะ หาทรัพย์ สิ่งสิน มาบำเรอ เขา
 ผู้อื่น ตัว จะ ตายลง เมื่อไร ก็ไม่รู้ ใน เวลา จะ ตาย หนี บุตร
 ภรรยา ข้างชาย ชาย หญิง สิ่งทรัพย์สมบัติ ก็ช่วย เจ้า ไม่ได้
 ทั้ง นั้น จะช่วยได้ก็แค่ ผลกุศลสุจริตที่ตัวได้ ประพฤติที่ด้วยกายวา
 จาใจ ประพฤติให้ ได้ เจริญให้ มั่นคง เสีย แต่เนิ่น ๆ ให้เป็น
 ขาใจ เสมอ ไป จน วัน ตาย นั้นและ จะเป็น ที่พึ่ง แก่นสาร ของ
 ตัวได้ หมอศรี สิทธิสาคร ตกใจ ตื่น จัน คิดถึง บิณฑามารดา ก็
 ร้องไห้ คร่ำครวญ ภรรยา ใต้ถุน ก็แก้ง บอก เส่ เสีย ว่าเจ้าละ
 เมอไป แล้วคิดตรึกตรอง ถึง ถ้อยคำของ บิณฑามารดา ก็ ปลง
 ใจ เหน็บจริงลง ว่า บุตรภรรยาทรัพย์สมบัติ เป็น อนิจจังไม่
 เที่ยงแท้ ยาม จะ พรวน แปร พิบัติ ก็ให้ โทษ ทุกข์ต่าง ๆ ควรที่จะ
 คิด ถะ ละ วาง บริ จาค เสีย ให้ สิ้น กิเลส ห่วง โย แล้ว ละ หลีก
 ไปอยู่แต่ผู้เดียว บำเพญ คือสุจริต ไป กว่า จะ หมตชีวิตไว้ ให้
 ตายลง ใน กอง กุศลสุจริต ให้ สม กับ คำสั่งสอน ของ บิณฑามารดา
 จะให้ความ เนิบ ใจ ไม่ เตือก ร้อน เมื่อ ปลง ใจ ลง แน่ นอน นั้น

แล้ว จึง ตรวจ ทวพย สมบัติ เจ้า ของ สวิญญาน กระ ทวพย อะ
 วิญญาน กระ ทวพย ทำ บัญชี เสว จำนวน ทวพย ถึง ๒ พัน ซึ่ง เศษ
 จึง คีตกะ เป็น ส่วน ๆ แยก บุตร์ ภรรยา มณเฑียร ทอดน เกลน
 บัน ทา ทาย ชาย หญิง มีอยู่ เท่าไร ก็ ยก คำ ทว ไป รด ให้ เป็น ไทย ไป
 ลั่น เชิง ทวพย ที่ ยัง เหลือ ก็ สร้าง ศาลา ที่ ชน ถัก อา ไศรย
 แล ชุต สระ น้ำ ทำ ถนน ปลูก ตระ พาน ขึ้น ใหม่ แล ชุ่ม แชนตะ
 พาน แก่ ที่ ชำ รุด ทัก พง ให้ มัน คง ถาวร ให้ เป็น ที่ ชน ทั้ง ปวง
 อา ไศรย ไป มา มีความ สุข หลาย คำ บล จน ลั่น ทวพย แล้ว ก็
 ไป ปลูก กระ ท่อม ทบ อยู่ ใน ป่า สาละ วัน เป็น ที่ วิเวก จึง บวช
 ถือ เพศ เป็น ทา ประ ชาว สะ มา ทาน รัก ยากุศล กรรม บล เจริญ พุท
 ทาง สัม ณะ ภาว นา เน บัน ฑู ถึง อับ ปณาส มา ภิ อย่าง ไฉน ก็ ยบรม
 เวลา เข้า ก็ เข้า มา เทียบ ภิกขา จาร ตาม ชาว บ้าน ริม ชาย ป่า ได้
 อาหาร เท่าใด ก็ บริโภค ไป วัน ละ หนึ่ง ๆ ตัก ห่วง ใย ไม่ มี บล โภ
 กังวน เสวย ความ สุข เก่ง แก่ วิ เวก สังกั กาย สังกั จิตร ทั้ง ๒ ประ
 การ ผิวพรรณ ผ่อง ใส บริ ลุก ธิ เป็น ที่ เจริญ ตา แล เจริญ ศรัทธา
 ของ ชน ทั้ง ปวง ชาว บ้าน ใน เขต แคว้น ไกล เคียง เหล่า นั้น
 จับ นลจาก บัน เหว ก็น หาด ของ ไร่ บาตร ท่าน โยต์ ทา ประ ชาว เวื่อน
 ละ วัน ๆ มี ได้ จาก กิด ติ ศัพท์ กิด ติ คุณ ของ ท่าน ประ ชาว
 ศรี สิทธิ ศาทร เล่า ภา พึง ขร ไป ใน ประเทศ ต่าง ๆ
 เวลานั้น หนึ่ง นาย ทต ได้ ชำว เขา เล่า ภา สรร เสริญ ท่าน ทา ประ ชาว

ศรีสิทธิสาทร ก็ดีใจ จึงได้ ตามถิ่นถน คำบลที่อยู่ ของ
 ท่าน ศรี สิทธิ สว ทร ได้แน่นอนแล้ว จึงรีบ ไป บอกแก่นาย
 แทนผู้ เป็น สหาย บรรยาย เหตุ ตาม ชาวเขาเล่าๆ ให้ฟัง แล้ว
 สองสหายก็พากัน รีบ ไป ยังที่ ลำน้ำนี้ ท่าน ประ ชาวศรี สิทธิสาทร
 กระทำ อภิวัตน์ วัฏ ฏวาท โดย เคารพ อย่างยิ่ง ครั้น ท่าน ประชา
 ทักทาย ปราโสใต้ถน นายทดก็แจ้งความว่า เจ้า เจ้าทศ
 เป็นโรคลม สิ้น ดาน มาแต่กำเนิด ครั้น แก่ ตัวเจ้าโรคก็ทวี
 มากขึ้นทุกที ๆ ได้ความ ลำบาก เหลือที่จะยกทน ทำอย่างไร
 เจ้า จึงจะหาบโรค ได้ ความสุขขอ ท่าน ได้ ไปรศ เพื่อน ของ
 เจ้า คนนี้ชื่อแทน มีบุตรยาก เป็น ทารก ท่าน มาสู่ นาน ต้อง รับ
 การ งาน ของนาย ทนยาก ลำบาก อยู่ อีก ตรา ทุก วัน เวลา มี
 ได้ ญาติ ทำ ไฉนนาย แทนจะได้ พ้น จาก ทาย ขอท่านจง ได้ ไปรศ
 มอญยาย ให้ เจ้า ทั้ง ๒ ได้ พ้น ทุกข์ ยาก เหว บุญเกิด เจ้า เจ้า
 ท่านตาประชาวศรีสิทธิสาทรจึงตอบว่า กำเนิดโรคกำเนิดทุกข์
 ของเจ้าทั้ง ๒ นี้ จะเกิดด้วยอะไร เราอาจจะรู้ ได้ มีอุปมาที่
 จะ เปรียบยารักษาได้ แต่เจ้า ทั้ง ๒ ยังจะรักษา สักได้ ฤ
 เราสั่ง อย่างไร จะ ทำ ตามสั่ง ด้วยความ มั่นคง จนถึง แก่ จะ
 เสีย ชีวิตก็อย่าเสีย สักที่ ที่ ได้ รับ ปรณญาณ ต่อเราจะได้ ฤ ไม่
 ได้ คน ทั้ง ๒ ก็ รับ ว่า เจ้า จะรับรักษา สัก จนจะถึง แก่
 จะสิ้น ชีวิต ก็ไม่อาลัย แก่ชีวิต ต่อหน้าลับหลัง เจ้า จะ

ไม่ละเมิด ถ้อย คำ ของท่านเลย

๗

ฯ

๐ ท่าน คาปะ ขาว จึง ว่า ถ้าเจ้าจะ ถิยได้ มันคง เหมือน
อย่าง ว่านี้แล้ว โรคก็จะ หาย จาก ทุกข์ ยาก จะ เปลื้อง ปลด หมก
ไปได้ และเรา จะ ชี้แจง ให้เจ้า เข้าใจ นาย ทก เป็น โรค
มา แต่ กำเนิด ปฏิสนธิ วิญญาณ ของ เจ้า ไม่ บริ สุทธิ เพราะ
วิบาก ฝ้าย บาป ฝ้าย อร กุศล เจ้า ะ คน ฝน ใจ อยู่ใน ปฏิสน
ธิ วิญญาณ จึง บัง ทาน ให้ เกิด โรค กิด มา แต่ ใน ก้อน โลหิต โรค อย่าง นี้ เขา
เรียก ว่า โรค เกิด แต่ กรรม ทั้ง ธก ของ แสลง แล้ว กิน ยา ภาย
ใน จำ ะ สัน ทาน ให้ บริ สุทธิ แล กิด ยา ภาย นอก ประ กอบ
ด้วย โรค จึง ะ หาย จาก

ฯ

๐ นาย แทน นี้ มี สมุ ฐาน ที่ เกิด ทุกข์ เป็น สอง ฐาน ๗
ที่ ๑ คือ ปฏิสนธิ วิญญาณ ไม่ บริ สุทธิ มี วิบาก ฝ้าย บาป ฝ้าย
อร กุศล เจ้า ะ คน ใจ ก่อ ให้ เกิด ทุกข์ มา แต่ กำเนิด ขึ้น ๑ ทั้ง แต่
คลอก แล้ว มา ด้รับ วิบาก บาป ของ บิดา ของ มาร ดา เป็น มร ฎก บัน
ทุก ลง อีก ขึ้น ๑ ทั้ง ธก ของ แสลง กิด แต่ ยา ภาย ใน จำ ะ ใจ ให้
บริ สุทธิ ไป อย่าง เต็ม ใจ ไม่ นาน คลอก โรค ทุกข์ ยาก ก็ ะ หาย เจ้า
ทั้ง ๒ ะ เต็ม ใจ ให้ เรา รัก ยา ฤ ถ้า ยม ให้ เรา รัก ยา ต้อง ให้
ความ สัตย์ แก่ เรา ว่า ะ ประ พุติ ตาม คำ ของ เรา จน คลอก จี วิตร ๗

๐ ฝ้าย นาย ทก นาย แทน ก็ ขึ้น สม โสมน ัก นัสม คี วิโรธ กวาว
ไหว ให้ ความ สัตย์ ปฏิญ ญาณ ว่า ะ ทำ ตาม คำ สั่ง ทุก ประการ ะ

๓๐

พระอาจารย์ศรีสนิท ศิสาทร จึงบอกว่า ยานภายในนั้นคือให้
ของดี เว้น ของแสดงใจ ๕ ประการ แดให้กินยาบำรุง ทวาร
ทั้ง ๓ อีก ขนานหนึ่ง มีตัวยา ๑๐ สิ่ง ยานอน แสดงใจ ๕ ประ
การ นั้น คือ ขยำ ข่า สัตย์อื่น มีชี วิตร ทั้ง กันแต่ มนุษย์ลง
ไปถึง ยุง รัน เรือด ไร สุกแท้ แต่ ว่า สัตว์มีชี วิตร แล้วขยำ ข่า
ขยำ ทำให้ ไ้ ความ เปร ปรอด ลำบาก เวท นา ๑ พัส ทุท รัพย สิ้น สิ่ง
ของ ของใคร ๆ ทั้ง ทั้งโลกยไม่ จำ เภาะ ว่า ของ อะไร ที่ สุก ลง
ไปจน หญา เสน่หึ่ง ก็ดี เจ้าของเขา ทวง แทน เขาไม่ ได้ แล้ว
ขยำ ลักขยำ น้อ แ่ง จิง แด ขยำ เบียด บัง เขา ของ เขา เลย เปน
อัน ซาค ๑ ขยำ เปน คน เมา ตัน ทา บำ กาม ทำ บ่ม บำม ล่วง ประ
เว ณี ใน สัตว์ ที่ เขา ทวง แทน แด ต้อง หาม นั้น อย่าง ๑ ขยำ
พุท ปด ทลออกลง เขา อะไร ไม่ ใจ แล้ว ขยำ พุท ๑ บัน ตา ของ มิน
เมา คือ สุรา กา เม รัย เปน ของ จะ ชัก นำ ใจ ให้ เสื่อ ประคิ เติม
ชัก ใจ ได้ ขยาย แด ให้ มิน เมา เชื้อม ซิม ทุก สิ่ง ทุก อย่าง เจ้า ขยำ
ดื่ม ขยำ กิน เลยจน ทลออก ชี วิตร สุรา เม รัย นี้ เปน ของ แสดง
ใจ ที่ ครบ ห้า เปน ของ แสดง เรื่อว แรง จิต สำ คัญนัก ถ้า กิน
มัน เข้าไป แล้ว ที่ ไม่ควร จะ พุท ก็ พุท ได้ ที่ ไม่ควร จะ ทำ ก็
ทำได้ ถึง ของ แสดงใจ ๔ อย่าง ข้าง นั้น จะ รัก ยามา ได้ ก็ แล้ว
ถ้า มา กิน ของ แสดง ที่ ๕ เข้า ไป ก็ อาจ จะ ทำลาย ล้าง การ ประ
พฤติ ก็ เสื่อ ได้ หมด ทุก อย่าง ถ้า เจริญ เว้น ของ แสดง ๕ อย่าง

นี้ได้จริงแล้ว นักปราชญ์ท่าน เรียก ว่า ทั้ง อยู่ใน เบญจ เวระ วิรติ
 อีก อย่าง หนึ่ง ท่าน เรียก ว่า รัก มา เบญจาง ทิ กระ คัด คือ ประ
 พคติ ความ เ็น ๕ อย่าง ให้ เป็น ปรัตติ ทัว เสมอ ไป อีก อย่าง หนึ่ง
 ท่าน เรียก รัก มา นิ จ จะ คัด คือ ว่า เป็น ปรัตติ ขรรณ เนียม ที่ ควร
 รัก มา เป็น นิศย์ เสมอ ไป จน ทลชคชี วิตร อีก อย่าง หนึ่ง ท่าน
 เรียกว่า โล กิ ยะ คัด คือ เป็น ขรรณ เนียม รู้ กัน ทั่ว โลกย์ ว่า ถ้า
 ใคร รัก มา งค เ็น การ ๕ อย่าง นี้ ได้ โลกย์ ย่อม สรร เสริญ ว่า
 เป็น คน ที่ เป็น ที่ นิย ถึง ทั่ว กัน ถ้า ใคร ล่วง ละ เม็ด ขรรณ คา
 โลกย์ ไม่ มีความ งค เ็น ทำ ดุยลาย ตาม อ่า เกอ ใจ ใน เบญจ เว ๕
 ประ การ แล้ว โลกย์ ย่อม ตี เ็น ว่า เป็น คน ที่ คัด ขั้ว ร้าย คน
 ที่ ๆ เขา ไม่ คบ เขา รัง เกีย จะ ไป อยู่ ใ ไหน ก็ มัก จะ ก่อ โภย
 ก่อ เวน ขึ้น ที่ นั้น วัง ทัว รัก มา ตัว ยาก นัก เพราะ ความ รุ วิต
 แรง ถัด มา มี ผล เป็น ทุกข์ โภย อยู่ โดย ขรรณ คา นี้ แล เรา เรียก
 ว่า ของ แสลง ใจ ๕ ประ การ เจ้า ทั้ง ๒ จง งค เลี้ย ให้ ขาค ระ
 วิชยา ใจ ของ แสลง ใจ มา กระ ทบ ฎก ทวง ใจ ของ เรา ได้ ฯ

๑ แล้ว หิน ยาบ่า รุง ไตรย ทวาร ซึ่ง เป็น คู่ กัน อีก ขนาน หนึ่ง สำ
 หรับ กล่อม หัว ใจ แล ยาบ่า รุง ไตรย ทวาร นั้น เป็น หัว สพิ
 ยา ๑๐ สิ่ง คือ ความ เ็น ยาย ใน กา ยะ ทวาร ๓ เวน ปาณา
 ทิ ยาค ไม่ ย่า ลัก ๑ เวน อทิน นา ทาน ไม่ ลัก ๑ หัว พัย ท่าน ๑
 เวน กามะ มิ ทา จาร ไม่ ล่วง ประ เว ณี ลวน ลาม ใน กามะ ที่ ผิด คือ

สัตว์ที่ ต้องห้าม ๑ วิวัคคีย์ ๓ นี้เป็น ยาม่า รุง กาย ทวาร
ให้สอาด ฯ

ยาม่า รุง วัจ ทวาร มีสัพ พยา ๔ อย่าง คือ งต เว้น มุสา วา
ไม่พูด ปด หลก ลวง ๑ เว้น ปิสุณา วาจา ไม่พูด ล่อ เลียด
ยุยง ให้เขาแตก ร้าว กัน ถึง ไต่ ยิน คน หนึ่ง ทำ ว่า นิิน ทว คน
ข้าง หนึ่ง ก็อย่าเอา ความ ข้าง นี้ไป บอก แก่ ข้าง ไน้น อย่าเอา
ความ ข้าง ไน้น มา บอก ข้าง นี้ ให้เขา โกรธ ร้าว รวญ กัน ๑ เว้น
มรสา วาจา อย่าพูด ขยาบ คาย คือ บร โภาษ ตำ ทอ ให้เขา ชำ น้า
ใจเขา ๑ เว้น สัมผส ปถาบ อย่าพูด หลก คน ของพูด จา เรื่อง
ราว ที่ไม่ เป็น ประโยชน์ ชัก นำใจ คน ฟัง ให้ ลุ่ม หลง ๑ วา
จา ๔ อย่าง นี้เป็น ยาม่า รุง วัจ ทวาร ให้สอาด ฯ

ยาม่า รุง มโน ทวาร มี สัพ พยา ๓ สิ่ง คือ เว้น อภิสมา อย่า
เพ่ง มุ่ง ทมาม เขา สิ่ง ของ ผู้ อื่น น้อม เอา มา เป็น ของ ตัว ด้วย
ความ โลก ๑ เว้น พยาบาท อย่าผูกอาฆาต คิด เป็น ไฟรี โกรธ
เคือง กับใคร ก็ ตั้งใจ คิด แข้ง ผู้ นั้น จะ ให้ ล่มจม สิบ ทาย วา ยาว
ถ้า ได้ รู้ ว่า ว่า ผู้ ที่ เป็น เหว กัน ได้ คิด ได้ ที่ มี ลาก มี ศ ษัน ก็
ไม่ เป็น ที่ ชอบใจ ถ้า รู้ ว่า คน ที่ ตัว โกรธ นั้น ต้อง โทษ ราช ทัณฑ์
อา เป็น อัน ทวาย แล สัม ทาย ก็ ดีใจ โสมนัส จัน บาน อา การ อย่าง
นี้ เป็น วิไลย ของ พยาบาท เจ้า แรง กเว้น อย่า ให้ เป็น จัน ใน
ใจ ๑ เว้น มิจฉาทิ จู อย่า เหน ให้ ผิด ไป ราก คลอง ยุติธรรม

การ ที่เป็น ขาป ข่า เทน ว่า เป็นบุญ ที่เป็น บุญ ข่า เทน ว่า เป็นขาป
 บุญให้ผล เป็นทุก ข ขาป ให้ผล เป็น ทุกข บุญมี ขาป มี โลกข
 นี้มีโลกขน่ามี วิบาก ผลที่คน ทำดีทำชั่วก็มี ทำบุญ ทำ
 ขาป ไม่ปราศจาก ผล คุณ ปิตามีคุณ มาร ตามี ปัญญา ความ
 เห็นให้ตรงคง อยู่อย่างนี้ ข่าให้ วิปริตแปรผัน เป็น อย่างอื่น
 ไป ๑ สาม สิ่งนี้ เป็น ขา ข่า รุงใจ ข้อเจ้าทั้ง ๒ คนของค
 ของแสดง ๕ ประการ แล ถิ่น ข่า รุง ไตรย ทวาร ๑๐ ประการ
 อย่าง ว่า มาคนี้ แต่ให้ รัก คัด รัก สัตย์ ยิ่งกว่า จักริยา ของ ข่า เกิด
 ไม่ช้าก็ระ ทายโรคระ พัน ทุกข์ ยาก นายทศ นั้นอีก ๗ วัน
 กลับ มาหาเรา ๆ จะ ประกอบ ขา ภาย นอกให้ ถิ่น สัก ขนาน หนึ่งก็
 เป็น หาย ขาต แต่ นาย แทน นั้นไม่ ต้อง ถิ่น ขา ภาย นอก รัก
 ขา ด้วย ขา ภาย ใน อย่าง ก็ยว ก็หายได้

๐ ทั้ง สอง สหะระ ก็ถวาย นมัส การ กราบลา พระ ขา จาริย ศรัทธ
 ธิ สาทธ กลับ มาบ้าน ปลุก ขา ถิ่น ว่าเรา เคารวะ ทศ แล้ว ได้ ไป
 พบ ขา จาริย สำคัญ ควร นม ถิ่น ที่ พึ่ง ได้ จริง เราทั้ง ๒
 ต้อง เคารพ รัก ขา คำ สั่งสอน ของ ท่าน ได้ มั่น คง แขง แรง ถ้า
 เทน ใคร ข่า หย ขน ลง ก็ให้ ตัก เตือน กัน อีก ๗ วัน เรา จึง จะ
 กลับ ไป หาท่าน อีก ถิ่น ถิ่น แล้ว ต่างคน ต่าง ไป ที่ อยู่ ของ ข่า ๆ

๐ ตั้ง แก่นั้น คน ทั้ง ๒ ก็ ตั้ง ให้ รัก ขาคัด ๕ แล กรรม มนต วิ
 สุทธิ บริ บูรณ มี ให้ ต่าง พร้อย เคารพ หอมอง เลย ถิ่น มา ๗ วัน

๑ นายแทน จึงกราบเรียนว่า ใต้โปรดเกิดขอรับ เพ็ญ
นี้ ผมไปรับศีลมาจาก พระธำมัญญ์ ศรีสัทธาภิเศก มณเฑียร
เจ้าสัววัดวัดวิจิตรแล้วขอรับ ใต้โปรดใช้ให้ผมทำงานอื่น ๆ
เกิด ถึงจะเหน็ดเหนื่อยหนักแรงแอย่างไรผมไม่ว่าเลยขอรับ ฯ

● ท่านพระยาภิไธย ขวัญ ทวาดว่า กู เป็น นาย มิ่ง มี
 ใจ ฤๅ มิ่ง เป็น บ่าว กลับ จะ มา ยัง คับ กู เป็น นาย ชิด ฤๅ ข้าย
 ใจ บูลูกกู ไม่ พัง มิ่ง กู จะ ไป สอน กลับ มา เวลา บ่าย กู กลับ มา
 ถ้า ไม่ ได้ กิน แกลง ปลา เทโพ กู จะ เหย็น มิ่ง ให้ แทะ ทาย ท่าน
 พระยา มอข ปลา ให้ นาย แทน ทำ ตัว แล้ว ก็ ไป ฝ่าย นาย แทน
 รับ ปลา มา ไล่ อ่าง น้ำ ไว้ แล้ว ก็ นั่ง ตลก ตรอง ว่า ครั้ง นี้ ขั้ว กระ
 ทั่ง ตัว แล้ว จะ คิด อย่างไร ที่ จะ รัก ชิด ฤๅ จะ รัก ตัว ถ้า ไม่ คิด
 แก่ ชิด จะ นำ ปลา นี้ แกลง ให้ นาย เขา กิน ตาม เขา สัก แล้ว ก็ จะ
 พัน โทษ พัน โภ้ย แก่ ชิด ที่ เรา รัก ยาก จะ ขาด จะ ตก ลง ข้าง

ไหน แนนายแทน นั่งตก นึกตรองไป ก็ ปลงใจลงว่าเราได้ รับบุญ
บุญค่าท่าน อา จารีย์ มาว่า จะ รัก คือ ยิ่งกว่าชีวิต ถ้า ล่วง
ละ เมื่อ คำสั่งท่าน ก็จะเสีย ลัทธิ อีกซ้ำ หนึ่ง เสียทั้ง ศักดิ์สิทธิ์
แล้ว ท่าน ว่ามิใช่ มนุสย เสียที่ เกิดเป็น มนุสย อย่าเลยกูไม่
ฆ่าไม่แกงแล้ว นายท่าน จะ เข้มบน จะ ฆ่า อย่างไร ก็ ตามอา
ญา ของ ท่าน เกิด คิด ตก ลง ปลง ใจนี้แล้ว นาย แทน ก็ แยก
ข้าง ปลดไป เทปล่อย เล็บ ในแม่ น้ำ แล้ว ก็ กลับมานอนอยู่ใน กระพ้อม
ให้ อิม ออก อิม ใจ ปรีดา ปราโมช ด้วย คีล ของ ตัว ะ

๑ ครั้น เวลาบ่าย พระ ยามูรี บิวิรัตน์ กลับ มาจาก สวน เวียงหานาย
แทนถามว่า มึง แกงไว้ ทำกูแล้วๆ รับประทานมา กู หิว กู จะ กิน เข้า ะ

๑ นาย แทน เรียง ว่า ผมไม่ได้ แกง เพราะ ปลา มัน เป็น ทั้งนั้น
ผม ปล่อย เล็บหมดแล้ว โทษ พันธ์ สุก แล้วแต่ จะ ไปรอก ะ

๑ พระ ยามูรี บิวิรัตน์ โกรธนัก ร้อง ทวาด จำ ว่า อ้าย นี้ของ ทองกู
ถูก กู หนัก มันถือ ว่ากู ไม่ใช่ นาย มัน ไม่ รู้จัก นาย เอมัน มัก
เขากับ หลักไป เรียบ อ้าย ตัว มา เข้มบน เล็บ ๖๐ เตือนนี้ พวก
บ่าวทาส เหล่านั้น ก็ จับนายแทนมัด เข้า กับ หลัก แล้วไป เรียบ
หานาย ตัว ไม่ พย ยังไป ติดตาม อยู่ ะ

๑ ในขณะ นั้น พะเหิน ให้ท่าน เศวต ฐิต มี ตำแหน่งยศ ชื่อ ตั้งว่า พระ
รัตนกร เป็น เพื่อน วัณณิก ของ ท่าน พระ ยามูรี บิวิรัตน์ ออก
รอก พระ ราชวัง แล้ว แวะ มา หา พระ ยามูรี บิวิรัตน์ ะ เชื้อ เชิญ

ให้ นิ่ง ที่สมควรแล้ว พุกจาปราโล กันตามเคย พระรัตนนาถ
 เทน นายแทนก็ไศ คึก เหนือ กรรณ เป็น ที่สุดจึงถามว่า อ้ายแทน
 มัน ทำผิดอย่างไร เจ้าคุณ มีไว้ ะ ทำโทษ ะ

๑ พระยาบุรีบริรักษ์ตอบว่า อ้ายแทนนี้มันของ ทอง มาก
 สมให้ ให้มัน ทำอะไรมัน ผ่าฝืน ขึ้น ชักไม่ทำ ตาม จน ชี้
 แต่ ว่า ใ้ ให้มัน แกลง ปลา เท โฟ มัน ก็ ไม่แกลง แล้ว ข้า เหา
 ปลา ไป ปล่อบ เล็บ ทมกมัน ไว้ ตัวเป็น คนใจบุญ มัน ไม่ รู้ จัก นาย
 ะ ต้อง เชี่ยน ให้ มัน รู้ จัก นาย เลียบาง ถ้า ทำ ไม่อ้าย คน
 อื่น ๆ ะ ตูเยียง อย่าง ก่อไป ะ

๑ พระรัตนนาถ จึงว่า เจ้าคุณจะ เชี่ยน มัน ด้วย เรื่อง คัม เื่อง
 แกลง เขา ะ นินทาได้ผม ขอโทษ มัน เสีย เกิดอย่า เชี่ยน คัมมัน เลย ะ

๑ พระยาบุรีบริรักษ์ตอบว่า คุณขออะไร ผม ก็ ไม่เคย
 ชัก คุณเลย แต่ อ้าย แทน นี้มัน ของ ทอง ถูก ถม นึก ะ ยก
 โทษให้ คุณ ไม่ ได้ มัน ะ กว เวบ ใจของ ทอง ทน ก็ไป พระ
 รัตนนาถ จึงว่า ถ้ากระนั้น ขอ ให้ ผม พุกจา ไปถาม มัน ดูสักหน่อย
 เกิด พระยาบุรีบริรักษ์ว่า คุณ ะถามอะไร มัน ก็ เชิญ ถาม เกิด ะ
 พระรัตนนาถ จึงถามว่า อ้ายแทนเองเป็นทนายทนายเงินค่าตัวเองเท่าไร ะ
 นายแทนว่า ผม เป็น ทนาย ทาน ค่าตัว ๓๐๐ บาท ขอ รีม พระรัตน
 นาถ จึงว่า ค่าตัวเอง ก็ มาก อยู่ ท่านเป็นนาย ท่านใช้ เอง แกลง
 ปลา เท โฟ ให้ ท่าน การ ก็ ไม่ยากลำบาก อะไร นึก ทำไม่เอง

จึง ชัก ขึ้น คำสั่ง ของ ท่าน เล่า

ฯ

๑ นายแทน เวียน ว่าผมก็รู้ตัวว่าผมเป็นทาส ท่าน ๆ ใต้
การงานอื่น ๆ ผมไม่ได้ชักขึ้น ท่านเลย แต่ท่าน มาบังคับ
ใช้ ให้ผมฆ่าสัตว์ ผม ทำไม่ได้ เพราะได้ให้ สัตย์ ปฏิญาณ
สมาทาน มา ต่อ ท่าน อาจารย์ ที่ นับถือ แล้ว จะ ทำลาย ล้าง
ศีล สัตย์ เลี้ยงไม่ได้ ผม ก็ ได้ เวียน ท่าน แล้ว ท่าน ไม่ พัง ขึ้น บังคับ
ให้ผมฆ่าปลาให้ ได้ ผม ก็ ต้อง คือ เอาท่าน บ้าง ขอรับ ะ

๑ พระรัตนกร จึงว่า เดียว นี้ ท่าน โกรธ ว่าเอง ชักทำ
จะ ลงโทษ เองให้ สิ้น หัก ให้ พอกับ ความโกรธ ของ ท่าน เอง
จะ คิดว่ากระไร ะ

นายแทน เวียน ว่า เรื่องนี้ ผมก็ได้ คิดตกลงปลงใจของ ผม แล้ว
ว่า ชักขึ้น ท่าน ๆ เป็น นายท่านคง จะ ทำโทษ ตาม ขาญ ของ ท่าน
ท่าน เป็น นายก็แค่ ร่างกาย ของ ผม ซึ่ง ะ เป็น นาย ดวงจิต
ผม ด้วยไม่ได้ ท่าน บังคับ ที่ ฎ ผม ก็ ทำ ตาม บังคับ ที่ ผิดดวง
จิต ผม ไม่ ยอม ผม ก็ ไม่ ทำ ตาม เป็น แน่ อย่า ว่าแต่ เพียง ท่าน
จะ เชิญ ที่ เท่านี้ เลย ถึงท่าน จะ เอา ผม ไป ฆ่า เสีย ผม ก็ ยอม
ตาย ไม่ ยอม ทำลาย ศีล ของ ผม แล้ว ทำ ไม่ กับ ตาย เกิด
มาแล้ว ก็ ต้อง ตาย ด้วยกัน ทั้ง ทั้ง แผ่นดิน ผม ไม่ เห็น เป็น อธิ
จารย์ แปลก ประหลาดอะไร แต่ คิด แล ความ สัตย์ เป็น ของ
วิเศษ สำคัญ ใน โลกย์ ควร จะ ต้อง รักษา ยิ่ง กว่า ชีวิต ๆ

จะเสียไปก็ช่าง เกิด แต่อย่าให้เสียศีลเสียสัตย์เลย ผมตก
 ลง ปลงใจ อย่างนี้ โทษ ทิณท์ ประ การ โด กี่ สุก แล้ว แต่
 ท่าน จะ ทำ แก่ ร่วง ภาย ของ ผม เกิด แต่ ดวง จิตร นั้น ผม ไม่
 ยอม ให้ กด ขี้ คุ่ม เหว เปน แน่ แล้ว ขอ รัย ะ
 พระ รัตนกร ได้ พัง คำ ให้ การ ของ นาย แทน ก็ ให้ ชน พอง สย ของ
 เกลา คิด ว่า ท่าน พระ ยานี้ เปน คน ชิน ฆพาส สัน ตาน บาย ไม่
 รู้ จัก คน ที่ คน ชั่ว รัย คน จะ หา คน อย่าง นี้ สัก คน หนึ่ง ก็
 ไม่ ไกร จะ พบ เรา จะ ช่วย นาย แทน ให้ พ้น ภัย จาก ทุกข์ เสีย เกิด
 คิด แล้ว จึง ผิน หน้า มา พูต กับ ท่าน พระ ยา ว่า อ้าย แทน มัน ให้ การ
 เจ้า คุณ ได้ ยิน ญา ไน ะ

พระ ยา บุรี บิ รัย ว่า ะ ข้า ะ ได้ ยิน แล้ว มัน ก็ พูต จา ของ
 ของ คือ ตั้ง อยู่ อย่าง นั้น เอง ะ

๑ พระ รัตนกร จึง ว่า เจ้า คุณ อย่า เพ่อ ว่า มัน คือ ตั้ง ของ
 ของ ก่อน ตก ทรอง ฐ ให้ ละ เอียด เจ้า คุณ จะ ลง โทษ แก่
 มัน ผม เห็น ว่า ไม่ เปน ยุติธรรม เทว คาชา รัย ท่าน ะ ไม่ เข้า
 ด้วย เจ้า คุณ แยก กระ มัง ท่าน พระ ยา โกรธ ว่า พระ รัตนกร
 ว่า พูต เข้า กับ อ้าย แทน จึง ว่า คุณ เหน ว่า อ้าย แทน เปน คน ดี ก็
 เอา เงิน มา ช่วย เขา มัน ไป เกิด ชู้ พระ รัตนกร คอบ ว่า ซึ่ง
 เจ้า คุณ ยอม ให้ อ้าย แทน แก่ ผม ะ ดี ไกร ะ อย่า ว่า แต่ คำ ทัว
 อ้าย แทน ๓๐๐ บาท เลย ถึง ๕๐๐ บาท ผม ก็ ะ ช้อ ไม่ เสีย คาช เงิน

ว่าแล้วก็ใช้ข่าวให้ ไปบอกบุตรที่บ้านให้ บุตรเขา เงินมาไถ่ตัวทนาย
แทน แก้มัก นาย แทน พาไปบ้าน ครั้นถึง จึงให้ นายแทน
อาบน้ำชำระกายให้สะอาดทา น้ำหอม แป้ง กระ แะ จวง จันท์ เสว
แล้ว จึงให้เขาเงิน ๑๐๐ บาท กับผ้าห่ม ห่มอย่าง ดี สั ว
หนึ่ง มาให้นายแทน จึงว่า และ นายแทนตัวเจ้า เป็นคน ขากน
ถึงแก่เป็น ทาย เขา แต่เราชอบ ใจ ใน การ ที่ เจ้า รัก ชาติ
สัตย์ มั่น คง นึก ขาก ที่ ใคร จะ รัก ชาติ อย่าง เจ้า ถึง ตัวเรา
ก็ เป็น คน รัก การ สุจริต แต่ ยัง ไม่ ออก ญู เหมือน อย่าง เจ้า เงิน ๑๐๐
บาทนี้ เรา ซื้อ ตัว เจ้า ให้ เป็น ไทย เพราะ คน อย่าง เจ้า ไม่ควร
จะ เป็น ทาย ท่าน ผู้ ไต ควร จะ เป็น ไทย อยู่ กับ ตัว เรา ได้ รัก
ชาติ โดย สดวก ใจ เงิน ๑๐๐ บาทนี้ เรา ขอ ซื้อ บุญ กุศล ผล
สุจริต ที่ เจ้า ได้ รัก ชาติ คิด บริสุทธ มีน คง ที่ ซึ่ง เรา จะ เกี่ยว ข้อง ถึง
การ เอา ตัว เจ้า ไว้ เป็น ทาย ใช้ การ งาน นั้น เรา ไม่ ต้อง การ ออก
เมื่อ เจ้า ไม่ มี ที่ จะ อยู่ ที่ จะ กิน จะ อยู่ กับ เรา ๆ จะ เลี้ยง ไม่
ให้ ล้า บาถ ขาก ใจ ด้วย อา ทาร การ ขว โภค ญาติ จะ สมนัด ชอบ
ใจ จะ ไป อยู่ แห่ง ไต เรา ก็ ตาม ใจ ไม่ ขัด ขืน พระ รัตน นก ว่า
แล้ว ก็ เอา สาร กรม กรม นาย แทน เผา ไฟ เลียบ ค่อ หน้า คน เป็น
อัน มาก
นายแทน ให้อ กราบ พระ รัตน นก แล้ว กราบ เวียน ว่า ซึ่ง ได้ ทั่ว อนุ
เคราะห์ สม ตรึง นี พระ เทศ พระ คุณ เป็น ที่ ยิง แต่ สม เข้า ใจ ว่า

ได้เท่า โปรดอนุเคราะห์ทั้งนี้ ก็เพราะได้ เท่า รักใคร่ในการ
 กุศลสุจริตน ไม่คิดเสียกายทวิพย เช่นนี้ ก็ เป็น หายาก ๆ ที่ จะ
 ได้พบได้เห็น เป็น อัธยาศัย มนุษย์ บุรุษพิเศษ การ ที่ได้
 เข้าใจ เป็น กุศล คง จะได้ผล ได้ ได้ ความสุข ความเจริญ เห็น
 ประจักษ์ แก่ ทาโลกย์เป็นแน่ ซึ่งได้ เท่า อนุญาติ โปรดให้
 ผมเป็นไทย แลจะปล่อยให้ไป ตาม ประสงค์นั้น พระเดช
 พระคุณ หาที่ สุด มิได้ สมทุกวันนี้ นิศา มารดา ก็ไม่มี แล้ว
 จะ ขอ กราบลา ไป บวชเป็น พระชรา อยู่กับ พระอาจารย์ ศรี สัทธา
 สาทวี จะได้ บำเพ็ญ คีลสุจริตแล้ว อุดม ผลกุศลมา ให้
 ได้ เท่า ทุกวัน ๆ เงิน ๑๐๐ บาท กับผ้า ส่วรับหนึ่งนี้ผม ขอคืน
 กราบ เท้าไว้ ขอ รับทานแต่ ผ้าขาวนุ่งห่ม สัก ส่วรับหนึ่งเกิด ฯ
 ๑ พระ รัตนกร จึง ให้ จัก ผ้าขาว เนื้อดีมา ให้ นายแทนลำ
 รับหนึ่ง แล้วว่า เงิน ๑๐๐ บาท กับผ้า ส่วรับหนึ่งนี้ เป็น ของ
 เราซื้อกุศลบุญ ของ เจ้าแล้วเรา รับคืนไม่ได้ เมื่อเจ้าจะ
 ไม่ต้องการ จะ แจก บ่ายให้ใคร ก็ตามแต่ใจ เจ้าเกิด ฯ
 ๒ นายแทน ก็ รับ เงิน กับผ้ามาแล้วแจกให้ แก่คน ใน บ้าน ของ ท่าน
 พระ รัตนกร จนหมดแล้ว ก็เข้าไปลา พระ รัตนกร ฯ
 สั่ง ว่า เจ้าไป บวชแล้ว จะ จัก ขว้าง ฤๅต้องการ อะไร ก็มา บอกเรา
 เกิด ถึงไม่ ธุระอะไร ก็เจ้า มาหาเรา บ้าง เรา จะได้บูชา ตาม
 นิสัย ของ เรา

นายแทน รีมคำ สั่งแล้ว ก็ กราบ ลา ท่าน พระรัตนนารถ ไปหา
 นายทกผู้เป็น สหาย บวร ยาย เล่า ความ ให้ฟังทุก ประการ แล้ว จึง
 ว่า เพื่อน เอ๋ย คิล สัตย์สุจริต นี้ที่ เป็น แท้แล้ว สมควรที่
 คนทั้ง โลกย์ จะ ปฏิบัติ รักษา ให้ บริสุทธิ์ทั่ว กันโลกจะ ไດ
 มีความเจริญทั่ว ๆ กันเราทั้ง ๒ เพราะได้ มา ประพฤติ
 คิล สุจริต ตัวเพื่อน ก็หายโรค ตัวข้าก็พ้นทนายได้เป็นไทย
 เทนประจักษ์แล้ว เรา จะอยู่ทำไม ไปบวช อยู่กับ พระอา
 จารีย์เถิด จะให้รัก ษา คิล สุจริต ไปจน วันตาย ะ

๐ นายทกเห็นชอบด้วย เพราะ เป็น สหาย รวมใจกัน ก็
 ขอน ขวาทหาผ้าขาวได้สำเร็จแล้ว ทั้ง ๒ คนก็พากันไป
 บวชเป็น พระขาว อยู่ในสำนักนี้ พระอาจารีย์ ศิวิ สัทธ ิสาทร ๆ
 ก็ สั่งสอน ทาง สันโดษ แลได้เจริญกรรมฐานทาง อานาปานะ
 สะติ ไม่ช้าไม่นานก็ได้สำเร็จ บัณฑิตสมาบัติฝ่าย โลภิยะ ฌาน ๘

๐ เพลาน้ำวันหนึ่งท่านพระขาวทกพระขาวแทน ทั้ง ๒ นั้นสั่งสนท
 นากัน ว่าเราทั้ง ๒ คนเป็น คนเคราะห์ดีที่มีลาภอันใหญ่
 ทดวณ ถ้าหากว่าเรา ไปพ้น เสือ เชื้อ ถือ ครุ นิตต์ นิตเทค อัน ถือ
 ถัก ธิ โลภย์ กลม โลกย์ แบน อยู่แล้วที่ ไหนจะ เขาตัวรอกได้ แต่
 ครุ ทั้ง ๒ ถัก ธิ ยัง เดียง แอ้ง แอ้ง ไม่ตก ลงกัน ใคร ไม่ตก
 สิ้น ของใคร ได้แล้ว ถัก ธิ นั้น ะดี ะ วิเศษ ะไร ลำหรับ
 แต่ ะ ก่อ วิวาท ทุง เดียง แอ้ง แอ้ง กัน ไม่รู้ จม ถึง โดย ว่า ะ

คือ ยารู้ว่าโลกย์กลมจริง ๆ แบนจริง ก็ไม่เป็นทางที่จะเอาตัว
รอดให้พ้นทุกข์ได้ ก็เป็นแต่จะหวังเห็นผิวให้จม
อยู่ในโลกย์ โขมสังสาร เท่านั้นเอง ซึ่งเราได้มาประสบ
พระอาจารย์ของเรา นี่ เป็นบุญ วาซี เป็น มหาตมอันเลิศแล้ว
เหมือนได้ประสบพบแก้วมณีแสงสว่าง ให้เห็นในหนทางอันเกษม
คุณฤทธิคุณโดยเรา จงอยู่ปรนนิบัติตลอดจนท่านไป กว่า จะหา
ชีวิตร์ ไม่ ท่าน ประชา ทั้ง ๒ ประการ ของปณิธานกันทั้งนี้
ก็ตั้งใจ ทำวัตร ปฏิบัติ พระ อาจารย์ทุกเวลา มิได้ขาด ฯ

๑ ฝ่ายท่าน ประชา แทนคิด ถึงคุณอุปการะของพระรัตนนาถ
อยู่เนือง ๆ เวลาเมื่อออกจากที่เจริญกรรมฐาน แล ออก
จากฌานสมาบัติ แล้วก็แผ่เมตตาจิตร์ อุทิศผลกุศล บุญให้
แก่ พระ รัตนนาถ ทุก ครั้ง ทุก เวลา ฯ

๑ ฝ่ายเหตุการณ์ในบ้านเมือง หญิงชายที่รู้เรื่อง นายทนต์ นาย
แทนที่เล่ากันต่อ ๆ ไป จนความนั้นแพร่หลาย กระวญทุก
แห่งหน พวกโรงพิมพ์ การ ก็เก็บเอาความเรื่อง ที่ พระยาบุรี
บริรักษ์ จะทำโทษนายแทน แล พระ รัตนนาถ ได้ช่วยทนต์นำ
รุ่ง นายแทน จนปล่อยนายแทนให้ไป บวชเป็น ปชาว ถ้าว
ความโดยเลื่อยตทุกประการ เมื่อหนังสือพิมพ์ ออกแล้ว ประ
ชาชนชาวเมืองก็พากันตีเทียนพระ ยา บุรี บริรักษ์ แล ยกธง สรร
เสริญพระ รัตนนาถ แห่งไป ฯ

สมเด็จพระเจ้าสุริยา วัฏวง ยาทิ ราช พระเจ้าแผ่นดิน ไท้ทรง
ทราบ เรื่อง นายทศ นายแทน ตามที่กล่าวใน หนังสือ พิมพ์ จึง
มีรับสั่งให้ ทาพระ วัด นากกร กับ พระยาบุรี บริรักษ์ เข้าไป เฝ้าฯ
มีรับสั่งถามพระ วัด นากกรก่อน พระวัด นากกร ก็กราบทูลถามมูล
เหตุตั้งแต่ต้น จน กระจ่าง จึง มี พระราชโองการ ตรัสถาม
พระยาบุรี บริรักษ์ ๗ ก็ กราบทูลแบ่ง เบี่ยง บ่าย แก่ตัวบ้างแบ่ง
รับสาร ภาพบ้าง ๘

๑ จึง ทรง พระพิโรธ พระยาบุรี บริรักษ์ ว่า เลี้ยง แรเงาตั้ง
ให้ มี ยศ เป็น ผู้ใหญ่ ไม่ทำการ ไ้รอบ คอบ ไม่รู้ จักคน ที่
คน ขี้ คน คกคน ทรง ลุอำนาจ แก่โทษาคที่ โมหาคติ จะทำ
ให้ราษฎร ได้ความ เดือดร้อน ใน ใจที่ จะ เป็น ผู้ใหญ่ ไป ไม่ ไ้
จึง มีรับสั่งให้ ถอด พระยาบุรี บริรักษ์ ออก เลี้ยง จากยศ แล้ว
จึง ตรัสสรรเสริญ พระ วัด นากกร ว่า ไม่เลี้ยง ที่ที่ เราสุข เลี้ยง ให้
มี บัณฑิต ก็ช่วยคน บำรุง แผ่นดิน เป็นคน นับถือ รักใคร่
ใน ยุติธรรม สุจริตจริง ๆ ถ้า ขุนนาง อย่างนี้ ของเรา มีสัก ๓๐๐
นาย บ้าน เมือง จะอยู่ เป็น สุข สมบูรณ์ หนักหนา ยศ
เพียงนี้ ก็ ยัง หา เก่ง แก่ ความ ขอบ ของท่าน ไม่ จึง ทรง พระ
กรุณา โปรดตั้ง พระวัด นากกร เป็น เจ้าพระยาสุร วิทวิยาภิรมย์
อุดมเดช พิเศษ พิสุทธิ ขาตา กลยาณวิ วัฒนาไศรย อภัย พิธิยมวา
กรม พาก เสนาบดี ผู้ใหญ่ ได้ ว่า ราช การ ทั่วทั้ง พระ นคร

พระ ราชทาน พาน ทอง เค้าหน้า เจียศทอง กระบี่ ฝักทอง ครบ
 เกรียงยศเสนาบดี แล้ว พระ ราชทานเงิน ทวา ๑๐๐ ซึ่ง มีรับ
 สั่ง ว่า ท่าน ขี้บ บุญ นายแทน ๑๐๐ บาท เรา ขอขี้บ บุญ จากท่าน
 อีกชั้นหนึ่ง เป็นเงิน ๑๐๐ ซึ่ง ท่านอุส่าหริภักษานุวัตรคุณธรรม ช่วย
 กัน ทนบำ รุงราษฎรให้อยู่เย็น เป็น สุขทั่วทั้ง พระ ราชอาณาจักร เกิด
 เจ้าพระ ยาสุวัตร กับพระ ราชโองการ แล้ว ตั้งแต่นั้น ไปเอา
 ใจใส่ ทวาทะทุก แขนง ทุกตำบล ตักสินศที่ ถ้อย ความ ของ
 ราษฎรโดย ยุติธรรม วางบับบับ ร้อน ให้ ชาวพระ นคร ได้ ความ
 เย็น เป็น ผลสุขทุก เขต แขนง ราษฎรทั้ง ชาย หญิง นิยม นับ
 ถัสรร เสริญ อำ นวน พรทุก ๆ คำนึกม เจ้าพระ ยาสุวัตร
 จริ ยานิรมย์ ก็ อุทิศสม มณณ์ ถวายถวาย ก็กตัญญู ปรารถนา
 เลื่อง ปรพ พัง จจร ไปใน ประเทศทั้งปวง ๖

๑ ฝ่าย พระ ยามบุรี นวิ วัณษ ตั้งแต่พระ เจ้า แผ่นดิน ทรงตั้งขึ้น
 แลถอย เลี้ยว จาก ศักดิ์ ก็เลื่อม ล้น ราชย์ไม่มีใคร เข้ายำ เกรง
 นับถือ ก็ เสรี ไรศรกลี้งใจ ทุกข์ ๆ ตรม ๆ จน เป็นโรค ผอม
 เหลือง ไม่นาน ก็สิ้น ชีวีตร ทำกาล กิรยา ๗

พระ มหา สุบัคค์ ตาบท จักนำเอา นิยาย เรื่องนี้ มาเล่า
 แก่ ฤๅษี ศิษย์ ทั้งหลาย แล้ว ถ่า แกงความ อธิ บาย ว่า นี่ผล
 เรา ทั้งหลาย ทวาทะ จะเห็น จริง แน่ใจ ว่า การ ประพฤติ
 ทุจริต ถวายถวาย วาจาใจ ย่อม ก่อให้เกิด ผล เป็นโทษ ทุกข์

ฆ่าภียอัน ทวาย มาให้ การ ประพฤติสุจริต ก่อให้เกิดสุข และ มี อำ
นาจ อาจ จะ รั้ง รั้ง ทุกข์ โภย อัน ทวาย ทั้ง ปวง ได้ จริง ผู้ ประ
พฤติ สุจริต นั้น จะ ตกไปอยู่ใน ทิศ ไค ประ เทศ ไค ก็มี คน รัก ใคร่
รั้ง ถือ โดยไม่รังเกียจ จะ ไม่ ชอบ อยู่ ก็ แต่ คน ที่ ใจ อันธพาล สัน
ทาน ขาป คน พวกนี้ เขาเกลียด ชัง สุจริต เขา รัก ใคร่ ชอบใจ แต่
ผู้ ข้าง สุจริต ก็ แต่ ว่า ไม่ พอ เป็นไร คอก ถ้า ประพฤติ สุจริต
มัน คง อยู่จริง ๆ แล้ว ก็ คง จะ มี บุญ ญา หลบ หลีก คน จำ พวก เช่น
นั้น ไม่ คบ หาสมาคม กับ เขา แล รู้จัก ผ่อน หนัก ผ่อน เบา กับ คน
พวก นั้น โดยทางไมตรี พอคุ้ม ตัว รักษา ตน เอาตัว รอดได้ บุ
คคล ผู้รักษาสัจสุจริตนั้น ถึง จะ ตกไป อยู่ใน ใต้ อำนาจ คน พาล
ทุร้าย ก็ ดี ด้วย กำลัง ผล ที่ ตน ถู สัจ สุจริต นั้น คำนึง ของ รักษา
ที่ เอา ตัว รอด พ้น ภัย ได้ แล ยัง ปกแผ่ ไป คุ้ม ผู้ อื่น ได้ ด้วย เหมือน
นิยาย เรื่อง หนึ่ง ว่า สาม เณร องค์ หนึ่ง อายุ ครบ อุป สมบท แล
ท่าน อาจารย์ ใช้ ให้ ไป ลา บิณฑบาต ขอ อนุญาต สาม เณร ก็ ไป แต่
ผู้ เฒ่า ทาง ที่ จะ ไป บ้าน นั้น ต้อง ไป ใน บ้าง ทาง เปรี้ยว พวก
โจร ที่ มา ตั้ง ล้อม ล้อม กัน คอย ปล้น คน เดินทาง ก็ จับ สาม เณร ไว้
ฆ่า เลีย สาม เณร จึง ว่า จะ ฆ่า เรา ๆ ก็ ตาย เท่านั้น เอง แต่ ท่าน จะ ได้
ประโยชน์อะไร ก็ ไม่มี ถ้า ท่าน ฆ่า เรา เลีย บัด นี้ คน เดินทาง ทั้ง
หลาย ฆ่า แล้ว ก็ จะ พา กัน หนี คน นั้น ฆ่า เลีย จะ ไม่ มี ใคร เดินทาง
นี้ ความ ที่ ท่าน ทั้ง หลาย มา ตั้ง พาก เพียร อยู่ ที่ นี้ ด้วย ประสงค์ จะ

ไร ความประสงค์นั้น ก็คงจะไม่สำเร็จ ขอทานทั้ง หลาย จึง
ปล่อยเราไป เกิด

๑ พวกโจร จึงพูดกัน ว่า เณร คนนี้พูด ถูก อยู่ เรา เขา คำนั้น สัญ
ญา เสีย ขอให้ไปพูด บอก แก่ใคร ๆ ให้ รู้ว่า เรา มา ทั้ง สอง สุม กับ
อยู่ ที่นี้ แล้ว ก็ ปล่อย ไป เสีย เกิด พวกโจร ก็ ตก ลง พร้อม กัน จึง
เอา คำนั้น สัญญา นั้น คง แล้ว ปล่อย สาม เณร ไป สาม เณร ไป ถึง
บ้าน ลา บิณฑบาต ลา แล ลา พวก วงษา คณาญาติ เสร็จ ก็ รีบ กลับ มา
ตาม ทาง เดิม พวกโจร ที่มี ได้ ก็ กัก ชังไว้ ปล่อย ให้ ไป โดย สรวท ฯ

๑ ฝ่าย บิณฑบาต กับ หมู่ญาติ ของ สาม เณร ก็ จัดหา เข้า ของ
ดี ๆ ต่าง ๆ ซึ่ง จะ เอา ไป ทำ บุญ บวช สาม เณร ได้ พร้อม แล้ว ก็ พา
กัน มา ถึง กลาง ดง โจร พวก นั้น ก็ ออก ปล้น แย่งชิง เอา เข้า ของ
ได้หมด แล้ว จับไว้ จะ มา เสีย ทั้ง หมก ด้วย ประสงค์ จะ ให้ ความ สุก
ฝ่าย บิณฑบาต คณาญาติ ของ สาม เณร ก็ พา กัน ร้อง ให้ ครวญ
ถึง สาม เณร ว่า พ่อ เณร เขียว ใจ ของ พ่อ ช่าง กระไร เลย นี่ เสีย
ได้ ไม่ บอก ให้ รู้ ตัว บ้าง ว่า โจร เขา ตั้ง อยู่ ที่นี้ จะได้ หลีกหนี ไป ทาง
อื่น ถึง กระไร ไป บวช เรื่อย พ่อ เณร แล้ว กลับ มา ถึง เร่ ตาย ก็ ไม่
เสีย กาย ชั่ว วัตร เลย ฯ

นายโจร ได้ยิน คน เหล่า นั้น ร้อง ให้ ครวญ ถึง สาม เณร จึง ร้องถาม
ว่า พวก นี้ เปน อะไร กับ เณร คน เหล่า นี้ ก็ บอก ว่า ข้า เปน บิณฑ
บาต ลา น้ำ ถา ถุง ของ เณร ฯ

๑ นายโจถาม ว่าทำไม เณรไม่ ออก บ้าง เลย ฤๅ ว่า เณร
ทั้ง อยู่ที่นี่

อธิการคาราญาติของ สาม เณรตอบ ว่า ไม่มีเลยพ่อสักคำ เดียว เณร
ก็ไม่ได้พูดกับออกให้รู้แล้ว พวกข้า จะ มาทำไม

๑ นายโจ ได้ฟัง ก็ ยัง เกิด อนุ พอง สยของ เกล้า คิด ว่า
เณร ของนี้ ดีแท้ ๆ แต่ อธิการ คาร าก็ ยัง ไม่ รัก เท่า ความ สัตย์
เธอ รัก ยาสัตย์ นั้น คง ไม่มีใคร เสมอ ถ้าเรา จะ ขึ้น ทำ ร้าย
ญาติโยม ของ ท่าน ผู้ วิเศษ เช่นนี้ เราคง จะ ต้อง ตาย ด้วย อา
ญา จักร เปนแน่ คิดแล้ว จึงร้อง ห้าม พวกโจร บริวาร
ว่า เหยย พวกเรา อย่าทำ ร้าย แก่ญาติ โยม ของ ท่าน สามเณร เลย
แย่ง เขา ของอะไร ของเขาไว้ บ้าง ค่ะ ให้เขา ได้หมด คนพวก
นี้เราทำ ร้ายเขา ไม่ได้ พ่อ จะฆ่า เรา ตาย พวกโจร ทั้งหลาย
ก็ แก้มัก คน เหล่า นั้น ออกหมด แล้ว ค่ะ ของ ใ้ สั้น นาย
โจร จึงว่า แก่ อธิการ คาร ท่าน สามเณร ว่า เชิญ ท่าน ไป ได้
สบายเกิด ๐ ข้า ๐ จะ ขน เจ้าของไป ตามส่ง ให้ถึง ท่าน สามเณร
๐ ข้า ๐ จะได้ ไป ชะนะ มาโทษ ท่าน ด้วย ว่า แล้ว ก็ ให้ พวกโจร
บริวาร หาย คน เจ้า ของ ไป ส่ง ญาติโยม พระ สามเณร ครั้น
ไปถึง นายโจร ก็ ทรง เข้า ถวาย ลงที่เท้า พระ สามเณร แล้ว

จึง วอน ขอพระ มาโทษ พระ สามเณร ก็ เทศ นาไปรดให้พวกโจร
เหล่า นั้น ละ พยศร้าย เลิก ถอน ทั้ง โทษ กรรม กลับ เป็น คน รัก
ษา ศีล สัตย สุจริต ไป ด้วย กัน ทั้ง พวก ฯ

๑๐ นี้ และ ท่าน ทั้ง หลาย พึง พิจารณา ไ้ คราว ครอบงำ ให้ ละ เลิก เกิด
ท่าน ผู้ ที่ รัก ษา ศีล สัตย สุจริต นั้น คง ทำ เทียบ กับ จักรพรรดิ นั้น ถึง
เข้า ที่ แฉก กับ อื่น ๆ นั้น ก็ เปลือง ปลด ทน แล พัก พวก ให้ พัน โภ ยัน
ตาย ได้ โดย สดวก กุญ นาย ทด นาย แทน แล เรือง พระ
สาม เณร นี้ เป็น ตัวอย่าง ฯ

๑๑ อื่น เรื่อง นาย ทด นาย แทน นั้น เมื่อ พัง ไป ตาม เรื่อง
นิยาย ก็ เป็น คติ ตาม คติ โลก ย ถ้า ะ ครอง ให้ ฤๅ ละ เลิก ตลอด
ไป อีก จัน นี้ ซึ่ง ก็ ตก ต้อง ลง ตรง กับ คติ กรรม ฯ

๑๒ พวก ฤๅ ยี่ ศักย ถึง หลาย จึง ถาม ว่า ท่าน เจ้า ข้า ซึ่ง เรื่อง
นิยาย นาย ทด นาย แทน เป็น คติ ว่า คติ โลก ย นั้น ะ ข้า ะ ทั้ง
หลาย เข้า ใจ ได้ ชัด ความ แลว แต่ จะ เทียบ ลง ให้ ตรง กับ คติ
กรรม นั้น ตรง กัน อย่างไร ะ ข้า ะ ยังมี มน คิด ไม่ เหน เลาย ขอ
พระ อาจารย์ เจ้า โต ไป รด ชี้ แฉก ให้ ะ ข้า ะ ทั้ง หลาย เข้า ใจ
ด้วย เลิก ฯ

๑๓ พระ มหา สยั ศ์ สักย จึง ว่า ท่าน ทั้ง หลาย ยัง ไม่ เข้า ใจ ฤๅ
เรา ะ อธิบาย ให้ เข้า ใจ เรื่อง นี้ พาน ะ ฤๅ อยู่ สัก หน่อย ท่าน
ทั้ง หลาย อู๋ ย่าห์ ตั้ง ใจ กำหนด โดย แยก คาย เกิด ชี้ ที่ ว่า นาย

ทด เป็นโรค ลม สั้น ตาม มา แต่กำเนิด วิช ยาด้วย ทยุกยาตาม
 ขรรณดา โรค ก็ไม่ หาย ต่อ นาย ทด ได้ ไป ประสบ พระอาจารย์
 ศรีสัท ธิสาคร์ ๆ สั่งสอนให้ รัก ยา คือ สุนทร วิท ล้าง จ้ำ ระ ปรก
 สุนทร วิญญาน ที่มี หมอง ให้ ผ่องใส สุนทร วิท โรค จึง หาย ชาติ ไป นั้น
 เป็น ความ เกือบ เคียง ใน คดีธรรม ท่าน ว่า มนุษย์ ทั้ง หลาก คือ
 หลุม ซาก ที่ เกิด มา ใน โลกนี้ ทุก คน เมื่อ ถู เอามา ชาติ คือ มี
 ความ เกิด แล้ว ชรา พยาธิ มะ ณะ ก็ เกิด มา พร้อม กับ ชาติ
 ความ เกิด นั้นเอง ชาติ กับ ชะ ร พยาธิ มะ ณะ ไม่ ห่าง ไกล กัน ออก
 ความ เกิด แก่ ไข้ เจ็บ แล ความ ตาย เป็น ขรรณดา ตัว ของ ลัทธิ
 บุคคล ทั่วไป ทุก คน ไม่ แปร กัน ต่าง กัน ก็ แต่ เพียง ขำ บ้าง
 เรวบ้าง เท่า นั้น เกิด แล้ว แก่ แก่ แล้ว ก็ ไข้ เจ็บ ไข้ เจ็บ
 แล้ว ก็ ตาย ดิถ ๆ เมื่อ กัน ไป ไม่ มี อะไร อีก ชาติ ต่อ กัน
 กับ ชะ ร คือ ว่า เกิด แล้ว ก็ แก่ ใน พัน ติ นั้นเอง แต่ ว่า เป็น
 ชะ ร อย่าง ละ เอียด ไม่ ไหว้ ชะ ร มี ใคร เทน ไม่มี ใคร เรียก ว่า ชะ ร
 มนุษย์ ทั้ง ปรก สุนทร วิญญาน ขึ้น ใน ขรรณดา มา ตาม ขรรณดา
 วิโสธ ของ ลัทธิ ซึ่ง เป็น ขลามา พุระ กำเนิด เกิด ปรก สุนทร วิญญาน
 ขึ้น แล้ว ก็ แปร มา ๆ เหน เป็น ขึ้น เหนือ แล ญะ ตา ขา พ้อม
 อากา ๓๓ บริบูรณ์ แล้ว ก็ ตาย จาก ขรรณดา ก็ การ ที่
 แปร มา ๆ อย่าง นี้ คือ อะไร เล่า ตัว ชะ ร ความ แก่ ไม่ ใช่ว่า
 แต่ คน ทั้ง หลาก เขา ไม่ เรียก ว่า แก่ จึง ไม่ เหน ว่า เป็น ชะ ร แต่

กระนั้นก็ยังฟังพูดกันอยู่ บ้างว่าควรแก่ใจแก่ นี่ก็เป็นพยาน
อยู่แล้ว ครั้นเมื่อคลอดออกมาแล้ว ความที่พูดกันว่าควร
แก่ ๆ นั้นก็หายไปเสีย ตั้งเรียกกันขึ้นใหม่ว่า กุมาร ว่า
ทารกว่าเด็ก แต่กระนั้นก็ยังฟังพูดกันว่าเด็ก อันเด็กแก่
ที่ว่าแก่ ๆ ในระยเหล่านี้ ก็คือพระว้างนั่น ครั้นทารกนั้น
เจริญขึ้นโตขึ้น ๆ จนอายุ ๖๖ ปีที่นั่นคำที่ว่าแก่ ๆ ก็หาย
เงิบไปกลับเรียกเสียว่าหนุ่ม จนถึงอายุ ๕๐ ปี) สมทรงยกพื้นหลุด
เกิดมีขึ้นจึงเรียกกันว่าแก่ โดยที่แท้ตั้งแต่ปฏิสนธิมาจนคลอด
ตลอดจนหนุ่ม ความพระว้างนั่น เมื่อไร พระว้างก็ต่อกัน
มาแต่ชาติ ก็ควรบงำดิน อายุเสมอทุกวัน คืบทุกทุ่มทุกโมง
มิได้ขาด แต่เป็นพระว้างอย่างละ เอ็ดไม่ปรากฏ นึกประมวล
ท่านเรียกว่า ปัตติกัน พระว้าง ความแก่กำบัง ความแก่หาย
ตัวได้ จึงไม่มีใครเห็นว่าแก่ต่ออายุ ๕๐) พระว้างแพรวา
ถึงมาแต่ปฏิสนธินั้นสั่นตัวอยู่ไม่ได้ ก็สำแดงอาการมี
สมทรงยกพื้นหลุดเป็นอัน แยกได้ คนทั้งหลายเห็น เหมือนจะ
บอกที่เรา ก็ไม่ได้มาแต่อื่นว่าแพรวาลึอยู่ในกายนี้เอง แต่
คนทั้งหลายไม่รู้ จักเรา บัดนี้เราจะให้ รู้ จักเราเสียบ้าง
พระว้างที่ปรากฏแก่ตาโลกย์ ใคร ๆ เห็นไม่ได้มี นึกประมวล
ท่านเรียกว่า อัมปะติกัน พระว้าง ว่าความแก่ไม่ สั่น กำบัง
ออกตัวให้เห็นชัดตัวกัน ฯ สังขาร คือของมีเหตุปัจจัย ยับ ประ

แต่ทั้ง ให้เกิดให้เป็น ชัณฺณํ นั้น ท่าน เจ้ไว้เป็น ๒ อย่าง อุปาทินนระกะ
สังขาร ๓ อุปาทินนระกะ สังขาร ๓ สังขาร
คือ ร่างกาย แล จิต วิญญาณ ที่ เว้นกโดย รวม ว่า นาม
และ รูปของ สัตว์ เดียว วิชาณแล มนุษย์ทั้งนั้น นี่ แล คือ อุปาทินนระ
กะ สังขาร ด้วยว่า เป็น ของ ชัน กรรม แล กิเลส เข้าอีกหน่วง
ยับต้อง แทรก สิ่งลงไป เพราะ ว่า จิต วิญญาณ ของ สัตว์ แล
มนุษย์ เป็น ที่ อาศัย รก ก่อ ให้ เกิด กิเลส ให้ เกิด อกุศล เหตุต่าง ๆ
คือ รู้จัก โลก หวง แหน อยาก ได้ รู้จัก โกรธ รู้จัก หลง ฯ
โลก โกรธ หลง ทั้ง ๓ ประการ ซึ่ง เป็น ต้น เค้า กิเลส ทั้ง ปวง
เมื่อ ได้ สังขาร คือ วิญญาณ ของ สัตว์ เป็น เชื้อ เป็น ที่ ยึดอา โสรัย แล
ก็มี กาลัง กล้า ให้ สังขาร นั้น ทำบาป อกุศล ต่าง ๆ ตาม อำนาจ ของ ตัว ฯ
๑ ถ้า ฝ่าย ข้าง เหตุ เป็น ส่วน บุญ ส่วน กุศล คือ ความ ไม่ โลก
ไม่ โกรธ ไม่ หลง มา เข้า ยึด แทรก สิ่ง ใน สังขาร คือ วิญญาณ
ของ สัตว์ ที่ ได้ สัตว์ ทำบุญ บาป บุญ กุศล ตาม อำนาจ ของ ตน กุศล
เหตุ อกุศล เหตุ ทั้ง ๒ ประการ นี้ ย่อม เข้า ยึด อา โสรัย จิต
วิญญาณ ของ สัตว์ เดียว นาน แล มนุษย์ แล ก่อ ให้ เกิด กรรม
คือ บุญ บาป ต่อ ไป เพราะ ฉะนั้น สังขาร ของ สัตว์ เดียว นาน
แล มนุษย์ ท่าน จึง เรียก ว่า อุปาทินนระกะ สังขาร เกิดแต่ วิ
บาก ฝ่าย กุศล แล อกุศล ประชุม ปูนุง สว่าง ตก แต่ง ให้ เป็น ชัน ฯ
● อุปาทินนระกะ สังขาร คือ แผ่นดิน พัว อาภาศ มรรพต

ภูเขากอหญ้ากันไม้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นของไม้มีวิญญานทั้งสิ้น
 ของเหล่านี้กรรมกิเลสไม่เข้ายึด หนองเหนียวจับต้องได้ เพราะ
 ไม่มีวิญญานเป็นเชื้อ ท่านจึงเรียกว่าอนุปาทินะกะ สังขาร
 ที่ระวานนั้น บ่มครอบงำทั่วไป ในสังขาร ทั้งสอง ประการ
 ถึงอนุปาทินะกะสังขารก็มี เกิด แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกัน
 ถ้าจะพิจารณาให้รู้ง่าย ให้ดูแค่ดอกไม้มันก็อาจเห็นได้
 กัน ไม้ชนิดนี้มีแต่ดอกไม้มัน ผลเพดดอก ดอกอ่อนบ่ม เยาว แล้วค่อย
 เจริญขึ้น จนโตใหญ่เต็ม บาน รอยร่วงเหี่ยวแห้งไป ถ้าเป็น
 ชนิดที่มันมี ผล เพดดอก ดอก ช่อจนช่อ ดอก นั้น แก่ กลีบ เกสร
 ร่วงหล่นไปแล้ว เพดดอก เป็น ผล เล็ก ๆ แล้วค่อย เจริญใหญ่
 ขึ้น โดย ลำดับ นาน แก่ ห่าม สุกจนเต็ม แล้วก็ ร่วง หล่นไป ก็อัน
 ดอกไม้ผลไม้มัน เกิดขึ้น ด้วยปัจจัยนิมม ผลอนุนิมม และรวม
 นิมม กิเลสมี เกิด แก่ ไข้ ตาย เหมือนกัน แต่ เมื่อดอกไม้
 ผลไม้มันยังไม่เต็มไม่บานแล้วยังไม่ห่าม คนทั้งปวงก็ไม่ได้เรียกว่า
 ดอกไม้แก่ ผลไม้แก่ โดยที่แท้ความแก่ของ ดอกไม้ ผลไม้
 ก็เป็น ประทีปนิมม ชรา ครอบงำ ประจักษ์มาตั้งแต่ ดอกไม้ ผลไม้
 เพดดอกออกมาตลอด มาจน ร่วง สุกจนหล่น ก็เป็น อัน ถึง มรณะ
 ไปครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง

จะ

พิจารณาโดยรอบไขว่รอบนั้นเล่า ก็ถึงประจักษ์มาตั้งแต่ปฏิสนธิ
 ไขว่ทั่วสังขาร แก่ กล้าพยาธิ จึงจะมีมานั้น ก็หาไม่ พิจารณา

ให้ละ เลียก เกิด ลัทธิ ทั้ง ปฏิสนธิ ขึ้นใน กรรม มาร ภา ก็ มี บาง
 ที่ ยัง ไม่ ทน เจริญ ใหญ่ พอ ทั้ง เป็น ขึ้น เนื้อ ฤา เป็น บัญ ฐาชา ชน
 พยาธิ เบียด เบียน จน แห้ง ออก จาก กรรม มาร ภา ก็ มี บาง
 ที่ อะ ระ ะ ระ เจริญ ใหญ่ จน ครบ บริบูรณ์ จน อะ หลุด อยู่ แล้ว
 พยาธิ เกิด แรก กล้า ยัง ไม่ ทน หลุด ตาย เลี้ยว ใน กรรม มาร ภา ก็ มี
 ตาย ใน ขณะ หลุด จาก กรรม มาร ภา ก็ มี ถึง หลุด ออก
 มา โดย ปรกติ พอ หลุด แล้ว นิ คามาร ภา แล หมู่ ญา ที่ ก็
 ต้อง หา ยาก วาด ยา หยอด บำรุง รักษา มา จน คุ่ม ใหญ่ นั่น คือ อะไร
 ตัว พยาธิ ไม่ ไข้ ฤา มนุษย์ เรา ถ้า เวลา ปรกติ ไม่ ไข้ เอะ ไร
 ใจ ก็ แผล ล้ม พยาธิ เลี้ยว ทา รู้ ว่า พยาธิ เป็น ขรรคม ตา ตัว เป็น
 ของ คติ ประ จำ อยู่ใน ตัว ตั้งแต่ ปฏิสนธิ เป็น เติม มา ไม่ เมื่อ
 พยาธิ โรค โภช ไข้ เอะ อัน แรก กล้า มา ถึง ตัว เข้า แล้ว ก็ ให้
 รุ่ย วาย หวาด หวั่น ตกใจ ไม่ เป็น สม ประ ฤา ที่ จน เลี้ยว ที่
 ใน มรณะ สงคราม ถ้า หาก ว่า ผี ใจ ให้ เป็น อาณัติ ให้ รู้ เท่า สัก
 ชวน เลี้ยว ว่า ชวน พยาธิ โรค โภช ไข้ เอะ ที่ สัก อายุ ของ เรา ได้
 ไป ถึง มรณะ เรว เข้า นั้น เป็น ขรรคม ตา ตัว ของ เรา ๆ อะ หลีก
 เลี้ยว ให้ พัน ไป ไม่ ได้ แม้น ผี ใจ ให้ เชื้อ ชิน กับ พยาธิ มรณะ นั้น
 เสมอ อยู่ แล้ว ถึง พยาธิ อะมี มา ก็ อะ ไม่ หวาด หวั่น ตกใจ อะไร นึก
 เพราะ กำหนด รู้ เลี้ยว ว่า พยาธิ มรณะ ก็ เป็น ของ คติ มา สำหรับ สัก ชวน
 ร่าง กาย ของ เรา แต่ เติม ไม่ ไข้ ของ อื่น ของ เร ี่ โทณ มา

ก็การจะเขี้ยวขวารัก ษา พยาธิให้หาย ชาคนี้ ถ้าเป็น แต่
 หุยกยาของแพทย์ ของ หมอ ก็ รัก ษา พอสงบไป หาย ไป
 ได้ ครั้ง หนึ่ง คราว หนึ่ง เท่า นั้น อัน จะ เขี้ยว ขว รัก ษา พยาธิ
 ให้ หาย ได้ ที่ นั้น ก็ ได้ แต่ เพียง ตัก มูล ราก คือ ตัก ชา ตี
 ความ เกิด ให้ หาย สูญ ไป ได้ ด้วย อาวุธ คือ ปัญญา เกิด พร้อม
 กับ อริยมรรค

๐ ถามว่า ก็ จะ ทำ ไฉน จะ ประ นิบัติ อย่างไร เล่า

ได้ อาวุธ อัน สัม ปรยุต ด้วย อริยมรรค ปัญญา

๐ แก้วว่า ผู้ที่ อยาก จะ ได้ อาวุธ อัน สม กลา เช่น นั้น ต้อง ทั้ง
 ศรัทธา ๑ ความเพียร ๑ สติ ๑ ปัญญา ๑ ให้ มี นั้น คง ไม่ รุ
 รุ ลา จล แล้ว ทำ เนินทาง ประ ฏิบัติ ตั้งแต่ บุรพภาค คือ คิด ๕
 แด กรวม บด เปน ภูมิจึง ให้ บริ สุทธิ บริ บุณ ขำ ระ ฟอก
 ปฏิสนธิ วิญญาณ ให้ บริ สุทธิ ผ่อง ใส สึก หัก หน้า ใจ ให้ กัด แขนบ เนือง
 อยู่ กับ กุศล ผี ข ติ ยว ก็ ย ำ กัน ห้าม ใจ อย่า ให้ ตก ไป ข้าง
 ฝ่าย อุกุศล ได้ แล้ว จึง ค่อย ข ยับ การ ประ ฏิบัติ ให้ ทำ เนิน ขึ้น
 สู่ ทน ทาง ไหญ่ ทน ทาง ทรง คือ อัม ฆางคิกะ มรรค มี องค์
 คุณ ๘ ประการ คือ ปัญญา เทน ชอบ ๑ ความ ทำ วิท ชอบ ๑
 จีรติ ความ เว้น ใน ภา จา ชอบ ๑ วิรติ ความ เว้น ทา ยะ กรวม ชอบ ๑
 ความ เพียร เลี้ยง จีรติ ชอบ ๑ ความ พยา ยาม ชอบ ๑ ความ รุก
 ชอบ ๑ ความ ตั้ง ใจ ไว้ มี นั้น คง ชอบ ๑ เมื่อ ได้ ทำ เนิน ประ ฏิบัติ

ใน ทน ทาง ทรง อัน มี องค์ แปร ประ การ หนี แล้ว ก็ คง จะ ได้
 ษา ว คือ ปัญญา อัน คม กล้า มา ฟาด พ้น คัด ซึ่ง ชาติ ความ เกิด เสีย
 ได้ เมื่อ คัด ชาติ ชาติ แล้ว วิชา พยาธิ มรณะ ก็ พลอย ชาติ
 ไป ด้วย เป็น นิ วิน ทะ ณะ พินาศ ชาติ เต็ม ไม่ มี ต่อ ไป ลักษณะ ที่ ว่า
 มานี้ เป็น คติ ขรรณ เปรียบ เทียบ กับ นาย ทด อัน หาย โรค สม
 สัน ฐาน ด้วย ก้าว ลึง ที่ ทน รัก ษา คือ สัตย สุ จ ริ ต ตั้ง กล่าว แล้ว นั้น ฯ

๑ ข้อ ซึ่ง ว่า นาย แทน ได้ พ้น จาก ทาย ด้วย อำนาจ รัก ษา
 สุ จ ริ ต นั้น เมื่อ จะ กล่าว โดย คติ ขรรณ มี ถ้อย คำ ท่าน กล่าว
 ไว้ ว่า อุ โน โด โภ ก ต ก โท ตั ณ หา ทา โย ว่า สัตย โลก ย คือ มนุ ษ ย์
 มนุ ษ ย์ ย ติ วิ หม ต ด้วย กัน ทัว โลก ย พิ ก พ นี้ มี น้ำ ใจ ยก พร้อง
 อยู่ เสมอ ไม่ รู้ อิ่ม ไม่ รู้ เบื่อ ไม่ รู้ เหน็ด ได้ หนึ่ง แล้ว ยัง เอิบ เอื้อม
 จะ หา ได้ เป็น สอง ได้ สอง จะ หา ได้ เป็น สาม เป็น สี่ เฝ้า
 แต่ เพิ่ม พูล ทวี ความ เขาก ความ ปรารถนา ให้ ใหญ่ โต ขึ้น ไป ไม่ มี
 ที่ สุก ท่าน ว่า ไว้ ว่า จัก รว าศ ก็ กว้าง นึก พรหม โลก ย ก็
 สูง นึก ก็ แต่ ถึง กระ นั้น ก็ ยัง ไม่ พอ ไม่ ๆ ที่ จะ ได้ ความ
 โลก ของ มนุ ษ ย์ ลัก ผู้ เดียว ฯ

๑ เนื้อ หา ว่า ภู เขา อัน สูง ใหญ่ เสมอ เขา สี่ เนรมิต
 เป็น ภู เขา ศิลา ทัณ ทั้ง แท่ง ถ้า หาก ว่า ท่าน ผู้ มี ฤ ท ธิ เติ ษ ภา พ
 อัน แรง กล้า จะ มา นฤ มิต ฤ เขา ศิลา นั้น ให้ เป็น ทอง คำ ไป ลั่น ทั้ง
 ภู เขา แล้ว จะ แรก แก่ มนุ ษ ย์ ให้ เติ ม ให้ พอ แก่ ความ ปรารถนา

ภูเขาทองคำนั้นคงจะไม่พอเป็นแน่ เพราะ ว่าแต่มนุษย์คน
 เดียว ก็ จะ กระ โจม เอา ทั้ง สิ้น ทั้ง ทมก ทั้ง บรรพต นั้น เสีย แล้ว
 มนุษย์ ทั้ง หลาย อื่น ๆ จะ มา ได้ อะไร อีกเล่า คณ ทา ความ
 โลก ของ มนุษย์ กว้าง ขว้าง ไหว้ โต ใหญ่ ไม่ มี ที่ สุด ถึง เพียง นี้ คณ
 ทา คือ ความ โลก เจตนา นี้ แล เป็น เจ้า เงิน ของ มนุษย์ ทั้ง หลาย
 มนุษย์ ทั้ง หลาย ย่อม เป็น ทาษ แห่ง คณ ทา สิ้น ด้วย กัน คณ ทา เป็น
 ผู้ กระ ชิบ หัวใจ บังคับ และ นำ ให้ กระ ทำ การ ชั่ว การ บาป ต่าง ๆ
 ทำให้ คณ รน ทะ เยอ ทะ ยาน ไป ไม่ รู้ สงบ ไม่ รู้ เบลง ไถ่ ฝ่าย
 สัตว์ โลก ย่อม มนุษย์ ชาย หญิง เรา ทำ น ทั้ง หลาย อยู่ใน อำ
 นาจ ของ นาย คือ คณ ทา นาย บังคับ มา อย่างไร ก็ ทำ ไป ตาม
 บังคับ ผิด ก็ ทำ ถูก ก็ ทำ ไม่ ผ่า สิ้น ชิน ขัด นาย การ งาน
 ของ นาย ก็ ไม่ รู้ ทมก รู้ สิ้น นาย ก็ ใช้ ไป จน ทมก อาย ไป ซาติ
 หนึ่ง ภพ หนึ่ง แล้ว นาย ก็ ชัก นำ ให้ ไป ถือ เอา ซาติ อีก ตั้ง ซาติ
 ตั้ง ภพ ขึ้น ใหม่ อีก เล่า ทมก เวียน อยู่ อย่าง นี้ ไร้ ไป เพราะ คณ แล
 ทำ น จึง ว่า สังสาร วัฏ ทมก เวียน นวน ไม่ มี ที่ สุด จน คณ ทา เบื่อ
 ตัน ไม่ พบ ไม่ ปราศ ้วย กระ แส แห่ง คณ ทา ไหล ไป ไม่ มี ถ้า
 หนก ฤก เล เก ทั้ง ท เลอื่น ฤก กว้าง เหลือ ที่ จะ ประมาณ ยาก ที่ จะ
 ว่า ย จ้าม ไป ไ้ ถึง ผัง ฟาก ไ้นั้น ได้ เพราะ คณ ทำ น จึง ว่า สรรพ
 สัตว์ เวียน ว่า ย อยู่ ใน สังสาร วัฏ คือ ทเล คณ ทา นี้ เอง ก็ ซึ่ง
 ว่า สัตว์ โลก ยเป็น ทาษ แห่ง คณ ทา นี้ บาง พวก ก็ ไม่ รู้ สัก ตัว

เลบ ว่าตัวต้องเป็นทาส ะอ ตัณหา เข้าใจเสียว่า ตัว เป็น ไทย อยู่
 กับตัวไม้ มี นายบังคับ ที่ แท้ นั้น นาย เขาได้ อยู่ เสมอ ทุก วัน
 ทุก เวลา บาง คน ก็ รู้ ลึก ตัว บ้าง แต่ถึงรู้ ก็ ไม่ ผ่า สั้น ขึ้น
 จัด นาย เขา ได้ เพราะ ยอมใจให้ ตก อยู่ใน อำนาจ ของ นาย
 เขาแล้ว ที่ทำไปทั้งนี้ อยู่นั้นเอง ก็อันบุคคลที่ อยากจะ
 หลุดพ้น อำนาจ นาย คือ ตัณหา อยาก จะ เป็น ไทย อยู่ กับ ตัว
 นี้ จะ ว่ายาก ก็ยาก ะว่า ง่าย ก็ ง่าย เพราะ ว่า คน ทาง ที่ เป็น อุ
 บาย ะ ทำ คน ให้ หลุด พ้น จาก ทาส นั้น ก็มี อยู่ แต่ ตัว จะ ทำ
 ะ ประ พุติ ญาณ จะ ไม่ ประ พุติ ถ้า ะ ประ พุติ แล้ว ต้อง
 เป็น คน รู้ เท่า นาย จัด โจ นาย ว่า ไป จน คิด ว่า นาย คือ ตัว
 ตัณหา ให้ ทาส เสีย ได้ เมื่อใด ตัว ก็ ะ เป็น ไทย เมื่อ นั้น ด้วย
 ว่า การ ที่ เป็น ทาส แห่ง ตัณหา ไม่ เหมือน กับ เป็น ข้า เป็น เจ้า กัน ใน
 มนุษย์ ที่ เป็น นี้ เป็น ทาส กัน ใน มนุษย์ นี้ เรา เป็น นี้ อยู่ เท่าไร
 เรา มี เงิน ใช้ เขา จนหมดนี้ แล้ว ตัว เรา ก็ พ้น จาก ทาส ได้ เป็น ไทย
 ก็ อัน เป็น ทาส แห่ง ตัณหา นี้ ถึง ะ มั่ง มีทรัพย์ จนสิ้น เหลือ
 ก็ ได้ ว่า ตัว ไม่ได้ ไม่ หลุด ต้อง ปอง คิด ว่า ตัณหา ให้ ทาส
 เสีย อย่าง เดียว จึง ะ หลุด ะ พ้น จาก ทาส ก็ อัน ะ ฐ กับ
 ตัณหา ะ ว่า ตัณหา นั้น ก็มี ใช้ ง่าย ต้อง เป็น คน พยายาม
 กล้า ทำ ญ มี น ตง ไม่ ท้อ ถอย หาย วุช ที่ ตม กล้า จริง ๆ จึง ะ ว่า
 นาย ได้ ด้วย ตัณหา มี อำนาจ มากนัก เพราะ ะ ไร ความ

ข้อนี้ฉันสันทัดจึงสอนไว้ว่า ขรรณดา นายโยธาสุนทร
เมื่อจะทำการศึกสงครามเขาไชยชนะพระเจ้าศึก เขาข่มหาที่ไชย
ภูมิเป็นที่มั่นก่อนพระเทวโสมเจ็ดโยธาพลการ แลสาตราวุธ
ได้พร้อมเสร็จแล้วก็ยกออกต่อสู้อยู่ประชิด เขาไชย
จำระไกรโดยสทกฉันใด มนุษย์บุคคลที่คิดจะทำ
สงครามกับกิเลส ขยายจะฆ่านายโยธาคือคิดหาเสียให้
ตายนั้น ก็ต้องหาที่ยุทธภูมิให้เป็นที่มั่นใจเสียก่อน ะ

๑ ก็อะไรเล่าเป็นยุทธภูมิที่มั่น ะ
ยุทธภูมิก็คือคือสัตย์สุจริตที่มั่นคงนี้เอง ประพฤติปฏิบัติ
ดัดขมมารกาย วาจาใจให้อยู่ในอำนาจของตัวให้จงได้ ะ
ซักพักกาย วาจาใจให้บริสุทธิ์ตามภูมิที่ตั้งขึ้นทำคือเบญจศีล
ฤๅกุศลกรรมอันนี้ให้มั่นคงก่อน แล้วบำเพ็ญศีลสัตย์สุจริต
ขึ้น ๆ ขึ้นสูง ๆ ต่อขึ้นไป ประพฤติเป็นขาริณสมา
การเป็นประการที่ตัวที่เกี่ยว เป็นอธิษฐาน ะ
ต่างพร้อมเมื่อบำเพ็ญปฏิบัติในศีลให้มั่นคงทำเช่นนั้นแล้ว ะ
ว่าได้ไชยภูมิที่มั่นเป็นที่ขึ้นเหยียบได้แน่นหนาไม่ รุดา
ที่มั่นก็ตั้งหน้าพยายาม ประกอบความเพียรทำใจให้เป็นสมาธิ
คือทำใจให้มั่นแน่วแน่ให้ผ่องใสให้ห่างไกลจากเบญจนิวรณ์ ๕
คือ กามะฉันท ๑ พยาบาท ๑ ถีนะ มีทณ ๑ อุกมัจจะกุฎาระ ๑
วิกิจจา ๑ เกียจกันนิวรณ์เสีย ให้ห่างไกลอย่าให้เข้ามา

เสียศกแพรวครอบจำ ทรงจิตรได้ แล้วทำใจให้ตั้ง มั่นใจอีก
 อย ใน อารมณ์อื่นเดียวให้เป็น เอกัคคตา อย่าให้พุ่ง ล้วนไป
 ล้ออารมณ์อื่น ๆ ทำใจให้แน่นแน่วเป็น หนึ่งหนึ่ง อยู่ที เดียว มิให้
 พุ่ง ล้วนไปสู่อารมณ์อื่น ๆ ได้บนฐานที่ ตั้ง แต่ที่ ๒ { ตาม
 ลำดับ จิตมี อำนาจชำนาญ ในฉาน สมาบัติ ก็เป็น สมาธิจิตร ฯ
 ก็การที่ จะทำใจให้เป็นสมาธิจิตร ได้นี้ ต้อง อาศัยรส ผัก หัก
 ผูกใจด้วย กรรมฐาน คือละ ละ ละ กาวนา ที่ จำแนกไว้โดย
 ประเภท ๔๐ กระสือ ๓๐ อสุภ ๓๐ อนุสสติ ๓๐ พรหมวิหาร ๔
 ขาตุวิฐาน ๔ อาทาเรป ฐิกะ สัญญา ๓ ในกรรมฐาน ๔๐
 นี้ จะผูกใจด้วย กรรมฐานบทใด บทหนึ่งก็ได้ ตามแต่ จะ
 เลือ กกรรมฐานที่ ชอบแก่จิตรวิยาของตัว ขำเพญ เพ็ชร
 กาวนาไป กว่าจะถึงขั้น ประหาณันตฺ ปฐมฌาน มี องค์ ๕ คือวิตก
 วิจารณ์ นีติ สุข เอกัค คระตา กำ จัณญนิเวรณฺ์ เสียได้ แล้ว
 ก้าวขึ้น ถึง ฌานที่ ๒ ละวิตก วิจารณ์เสียได้ ยังมีอยู่แต่
 บั ตี สุข เอกัค คระตา แล้ว ย่าง ขึ้น ฌานที่ ๓ ละบั ตี เสียได้
 ยัง คงอยู่แต่ คฺุข แล เอกัค คระตา แล้ว ย่น ฌานที่ ๔ ละคฺุขเสีย
 ไม่มี ทุกขไม่มี น้คฺุข ยังคง มีแต่ เอกัค คระตา สิ่งเดียว ปรม
 ปรม เสภากิเลสอย่าง หยาบอย่าง ละเสีย ต้วย ทำ ถึง ฌานได้
 ดังนี้เรียกว่าทำใจให้เป็นสมาธิ

๑ แม้ถึงทำใจให้สงบถึงได้ ถึงอย่างนี้ก็ยังจำตมต

ไม่ตาย ทั้งหาอุปมาสร้างอาวุธที่คมกล้า คือวิปัสสนา
ปัญญาอีกชั้นหนึ่ง ๖

วิปัสสนา นั้น คือเจริญอย่างไร ทำใจอย่างไร ๖

๑ วิปัสสนา นั้นคือผูกอารมณ์หนึ่งเดียว ชาติ ชรา พยาธิ
มรณะ เป็นหลักฐาน แลยกเอาสังขารขึ้นเพ่งพิจารณาให้
เห็นแจ้ง ประจักษ์โดยลักษณะ ๓ คือ เห็นว่าสังขารไม่เที่ยงวิ
สณฺหาไม่ยั่งยืน ๑ สังขารเป็นแต่กองทุกข์ไม่มีสุข ๑ สังขาร
เป็นอนัตตา ๑ ใช้ตัวตนไม่เป็นสัตว์ไม่เป็นบุคคล ๑ ๓ ประการ
ทั้ง ๓ เพ่งสังขารด้วยลักษณะ ๓ ตามลำดับวิปัสสนาปัญญา
จนถึง โคตร ภูฏาณ ก็จะไม่ประสมปัญญาอย่างอื่น ซึ่งรู้จัก
ของจริง ทั้ง ๔ ประการ คือปัญญาอย่างรู้ ทุกข์ อริยสัจ
ทุกข์ สมุทฺทหะ สัจจํ ทุกฺขะ นิโรธะ วิยะ สัจจํ ทุกฺขะ นิโรธ
คามินี ปฏิปทาวิยะ สัจจํ ทวิสริตัง จังเป็น สัจจํ กิสมัน ๒
กาทกขมี เทวโร ที่กำหนดรู้ได้หมดสิ้นแจ้ง ทุกข์สมุทฺทหะ
คือ กามะตันทา ภาวะตันทา วิยะ ภาวะตันทา ซึ่งเป็นของก่อ
ให้เกิดทุกข์ ก็สละละเสียได้ขาดเสีย แล้วกระทำให้แจ้งซึ่ง
ทุกข์นิโรธ บัณฑิตธรรมเป็น ที่ดับทุกข์ เจริญมรรค ภาวนา
แปด เจโต ก็ให้เป็นโลกุคตจิต ๒ บัณฑิตจึงถึงวิยะมรรคา วิยะผล
ตาม ลำดับอริยมรรค คือโลกาปัตติมรรคเป็นต้น อริยะทัตตะผล
เป็นที่สุด หลุดพ้นจากชาติชรา พยาธิ มรณะ ตัณหา ตาย

ทำลายก็เลย ออก ตัว เป็น ไทย ไม่ เป็น ทาย แห้ง ตัน หาต่อไป ๗

๑ นี่ แล ท่าน ทั้ง หลาย จง รู้ เกิด ว่า ๗ กุศล ที่ ยาก จะ ปลูก
 พัน จาก อำนาจ นาย คือ ตัน หา ต้อง บำเพ็ญ คิลลัตถย สุจริต
 ให้ เป็น ภูมิ พัน เช่น ที่ ยืน ให้ แน่น ทน มัน คง เสี่ยง ก่อน เหมือน
 ภาสิด คำ สอน ท่าน กล่าว ไว้ คือ เลป คิณฐา ยะ นะ โรธ บัญญ โญ
 จิต ทัช ัญญ ะ ภาวะ ย ๗ ว่า บุคคล มี ัญญา ที่ ยาก จะ
 ปลด เปลี่ยน ตน ให้ พัน จาก อำนาจ ตัน หา ก็ พึง ตั้ง อยู่ใน คิลล รัก
 ษา คือ ให้ บริสุทธิ์ ทั้ง กาย วาจาใจ แล้ว จึง ทำใจ ให้ เป็น อธิ จิต
 คือ ทำใจ ให้ เป็น สมภา วิแล้ว เจริญ วิ บัสนะ นา ทำ อธิ ัญญา ให้ เป็น
 ขึ้น มี ขึ้น ได้ แล้ว ก็ จะ ผ่าน ทุกข สมุทัย คือ ตัว ตัน หา ให้ พินาศ
 ด้วย ตาม ฌณค มกัฏ คือ อริยมรรค ัญญา ทั้ง ๘ ประการ ๗

๑ หนึ่ง ท่าน กล่าว ไว้ คือ ละ ปริภา วิโตส มาธิ มหัทธ
 โสโท ทิมทานิ สังโส สมภา วิภา วิทา ัญญา มหัทธ ะลา
 โสโท ทิมทานิ สัง ๗ ัญญา ปริภา วิต จิต ทัช สัมมะ เทวะ ชา สะ เวท วิ
 มุฯ จะ ตี ยะ ทิ ทัง กา มา สะ วา ๗ วา สะ วา อวิ ชา สะ วา

๑ เนื้อ ความ ว่า คือ เป็น ของ สำ หรับ ขบรม สมภา วิ เพราะ
 ว่า คือ ละ สังวร ความ ที่ ระวัง คิล นั้น ก็ กั้นใจ ให้ คับ แคบ เข้า
 มา มาก อยู่ แล้ว ไม่ ปลด ใจ ให้ พุ่ง สว่าง ไป นี้ ก็ เข้า ทน ทาง
 แห่ง สมภา วิ โดย ตรง คือ ละ สังวร ขบรม สมภา วิ ให้ มี ผล ใหญ่ มี

ผลใหญ่มีขนาดสูงใหญ่แรงกล้าขึ้นแล้ว สมารก็อบรมบ่มบ่มปัญญาต่อไป
วิปัสสนา ภาวนา เมื่อได้สมาธิอบรมจิตแก่กล้าแล้วก็มีกำลัง
มากขึ้น อบรมจิตต่อไป ทวงจิต นั้น เมื่อ บัญญา อบรม
แรงกล้า บัญญา ฟอก จิตให้แจ่มใสบริสุทธิ์ อย่าง อุกฤษฏ์
จิต ก็หลุด จากกิเลส ซึ่ง เป็น น้ำ ของ สัน ตาน ทั้ง ๓ ประการ
คือ กามาสะ ระ ภาวาสะ ระ อวิชชา สะ ระ ฯ

๑ กามาสะ ระ นี้ อะไร ฯ กามาสะ ระ

ถ้าจะ ว่าง่าย ๆ ก็คือ ทั่ว โลก ทั่ว พื้น ที่ นั้น เอง ความ ปราศ ณา
ชยากได้ แล ความ ชอบใจ ทวง แทน อาไลย ใน กามะ คุณ
คือ พัส ทุ กาม กิเลส กาม ก่อ ให้ เกิด วิบาก ข้อง อยู่ใน กามะ ภพ
นี้ แล เป็น กิเลส ของ อยู่ใน สัน ตาน ๓ ตัว ไม่มี ที่ สุด ทำ น้ ึ่ง
เรียก ว่า กามาสะ ระ มัน ของ เป็น เชื้อ อยู่ ำ ไป ฯ

๑ เมื่อ จะ จิต เป็น นิเวศน์ ทำ น้ ึ่ง เรียกว่า กามะ ฌณ นิเวศน์ เมื่อ
จะ จิต โดย ตัณ ฑ ทำ น้ ึ่ง ก็ เรียก ว่า กามะ ฌณ ฑ แล กามะ โยคะ
กามะ โหระ กามะ สัญ โญ ชนะ ยัก ย้าย ไป ต่าง ๆ ตาม อาการ
ของ กามะ ที่ แปร ติง ำ ไป ถ้า จะ ว่า โดย เนื้อ ความ ก็ ัน เกี่ยว กัน
ถ้า จะ กล่าว ว่า กามาสะ ระ ก็ ตลอด ถึง กัน หมด ฯ

ภาวาสะ ระ ว่า ภาพ คือ ความ เป็น ความ เกิด เป็น กิเลส ของ สัน
ตาน อย่าง หนึ่ง อธิบาย ว่า ความ อาไลย รัก ใว้ ใน ความ เกิด
ความเป็น ใน ภพ ต่าง คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เกิด ใน ภพ ใด ๆ

ก็ ยืน ตั้ เพลิดเพลินอาโลยในภพนั้น ๆ ไม่ถอน ฉันทอาโลยได้ ความ
ยืน ตั้ใน ภพก็ เป็นกิเลส ของ อยู่ ใน สัน ตาน ดังนี้ เรียก ว่า

อะ วา สะ ระ

ฯ

๑ ขวิชา สะ ระ นั้น ว่า น้ำ ของ คือ ขวิชา

ขวิชา นี้

แปล ว่า ความ ใจ เวลา ไม่ รู้เท่า สัก ชาร

แต่ ไม่ รู้ ประ

จักษุ แสง ใน อริย สัจย์ ของ จริต ชาติ คือ กิเลส ๔ ประ การ

ถ้าจะ กล่าว โดย ไหว ทรา ให้ เห็น ง่าย ๆ ก็ คือ โมหะ ความ หลง ที่ เห็น

กอง มี ตั้ ย บัง ญา ณะ ักขุ เลีย ไม่ ให้ เห็น ของ จริต โดย อริย สัจย์

แต่ จัก ให้ หลง เคลือบ เกล็ด เป็น เบื้อง หน้า สัก ชาร เป็น ของ ไม่

เห็น แล เป็น แต่ กอง ทุก ข ใจ ทั่ว คน ก็ หลง เห็น ไป ว่า สัก ชาร

เขียง แท้ ยั้ง ยืน แล เห็น ว่า เป็น สุข แล เห็น ว่า เป็น ทั่ว คน ความ

ที่ หลง เห็น ไกล ไป ตาม กระแส กิเลส เช่น นี้ แล เรียก ว่า ขวิชา

เป็น กิเลส ของ อยู่ ใน สัน ตาน อย่าง หนึ่ง

ฯ

๑ บัญญา พิ เศษ ซึ่ง ได้ นาม ว่า ระ ระ หัก ตะ มรรค ญาณ ขบรม

ดวง จิต ไร เป็น วิมุตติ หลุด พ้น จาก อา สะ ระ ทั้ง ๓ ประ การ

ดัง กล่าว มา นี้ นี้ แล เป็น อัน งาม ทั้ หยา ทาย ทำลาย ล้าง กิเลส

ให้ หมด ล้น บิ สุต นิ สิต ชาติ พ้น จาก ความ เปน ทาย ทั้ หยา ทาย

ประ การ ทั้ง ปวง ฯ พระ มหา สุป บั ตี ภาว ศ ล้าง แสง ล้าง ญ วิ ทั

ฆ่า กิเลส จบ ลง แล วั จัง ว่า แก่ ศิ ศย ทั้ง หลาย ว่า ขบรม วิ ศศ

เช่น นี้ ทั่ว ทั่ว ทั่ว ทั่ว ยัง ไม่ ได้ ไม่ ถึง ออก แต่ ทั่ว ทั่ว ทั่ว

ได้เรียนรู้ตามนโยบายที่ท่านกล่าวไว้ ในพระคัมภีร์ต่าง ๆ ท่านพิจารณา
ไว้ โดยนโยบาย วิจิตร พิษ ตาร สุนทร ชื่นต นิก , ข้า , จำได้
เป็นเลข เกศ แต่ อยาบ ๆ พอเป็นเลาความได้ รู้ว่าคือ ศักย
สุจริตเป็น ต้นทางของ อรรถ วิเศษ ซึ่งเป็นของ ข้า กิเลศ ตาย
ทำลายล้าง อำนาจ แห่ง ศักย ทำตนให้หลุดพ้น จากความ
เป็น ทาย โดย ศักย รวม ด้วย ไว้ ดังกล่าวมานี้ ฯ

๑) ถ้า นี้ ซึ่ง เป็น ศักย ทั้ง ปวง ก็ ขึ้น สม โสมนัส ของ สาธุการ
พร้อมกัน แล้ว จึงถามว่า ข้าแก่ พระอาจารย์ ไว้ ท่าน ทาน การ
ให้ การ ขบ ขิ จาก นี้ ไม่ เป็น บุญ เป็น กุศล ถ้า เป็น บุญ อย่าง ทำ
อย่าง ทรมาน ท่าน จึง ไม่ ยก ขึ้น เป็น ต้นทาง ของ อรรถ วิเศษ นี้ ฯ

๑) พระ มหาสุบศลี ตอบ ว่า ซึ่ง จะ รุณห์ ถูก เลี้ยว ว่า
ท่าน เป็น ของ คำ ข้า เหว ทรมาน นั้น ก็ ไม่ ควร ทาน ที่ เป็น บุญ
เป็น กุศล ถ้า ทรบ ทำ จิต โสภ ทัต มจ ขวียะ ได้ ก็ เป็น พนัก งาน
ปรายปราย กิเลศ อยู่ ฝ่าย นั้น แล้ว ก็ เป็น สับ บุริส บัญ ญัตติ มี
บุญญา เทน คุณ เทน อาณิสัย แล้ว จึง ได้ บัญ ญัตติ จิต ทั้ง เป็น
อรรถ เนียมไว้ ล้ำ ทรบ โลกย์ คู่ กับ บุญ เหว วิ กสิ อ คัส ๕
แล กุศล กรรม ขก ก็ แต่ ว่า การ ให้ ท่าน นั้น จะ ว่า ง่าย ก็ ง่าย
จะ ว่า ยาก ก็ ยาก ฯ อย่างไร จึง ว่า ง่าย อย่างไร จึง ว่า ยาก
ท่าน ทั้ง หลาย รู้ ถ้า ไม่ ฯ

๑) ทายศ พวก ศักย ทั้ง หลาย ตอบ ว่า : ข้า , ทั้ง หลาย ก็

เข้าใจ อยู่ข้างแต่ไม่ทราบ ละเอียดพิศการ ขอพระ คุณ เจ้า
 ได้โปรดสำแดงโดยพิศ การ เกิด ๑ ข้า ๑ ทั้ง ทนาย จะได้ จำ ไว้
 เป็น ข้อ ปฏิบัติต่อไป ๗

๑ พระ มหาสุปถิ สัจ จึง สำแดง ประเวทของทาน ว่าซึ่งว่าทาน
 ทำง่าย นั้น คือ คนที่มีใจ คิด ว่าให้ทานอย่างไร จะ มีผล ให้
 อย่างไร จะ มีผล มาก ให้ อย่างไร จะ มีผล น้อย มิได้ คิด ที่ระหา
 เทว ทาผล อะไร เห็นเขาให้ ก็ให้ ไปตาม ๆ เขามีแต่ของ
 ก็ให้ไป เห็นนี้ว่าทาน ทำง่าย ๗

๑ ซึ่งว่าทำยาก นั้น คือว่าทาน ๆ นี้แปลว่าให้สุดแต่ว่า
 ให้แล้ว ก็เรียกว่าทาน ทั้งสิ้น ที่แท้ว่าทานที่ เป็นบุญ ก็มี
 ทานไม่ เป็น บุญก็มี คนได้สุภะ ยาศีล ให้ขอก ดายแพะ
 ทลาบ อันผาของ อารู ค่าง ๆ เป็นทาน ท่านไม่นับว่าทานไม่
 เป็น บุญเป็น กุศล ๗

๑ ผู้ใดให้แก่ ภรรยา นิทานมารดาให้แก่บุตร แยกมา ทา
 ทาเข้าเือง แรกเหล่านี้ ไม่ควร นับ ว่าทาน เห็น เลื่อมใส ใน
 คุณ พระ สงฆ์ หมอ ยา ที่ พระ ช่าง ผู้ มี คดี พระ หมอ น้ำ มนต์ ที่
 เลอ ยืน คับ ถึง ที่ มี เจ้า ของ อะไร เขาไป ถวาย เพื่อ หวัง ความ
 ดี นั้น ๆ จะ หมายไว้ เป็น ที่ พะ พิง พึง พา อาไศรย อย่างนี้ ก็ไม่
 นับ ว่าทาน ๗

๑ จะ ทำ การ มง คล ตัถิ บุค บุตร การ บำว สว ทา ของ เลี้ยง

ท่านที่ มาช่วยงาน ก็ไม่นับว่าท่านของที่ เลี้ยง พระ สงฆ์ แลของ
ถวาย พระ สงฆ์ จะนับว่าท่านก็ ไม่สู้ สนิท คล้ายกับ หา พระ
สงฆ์มาช่วยทำ การ มงคล

๑ ถึงในการศพก็คล้าย ๆ กัน หาเจ้า ของเลี้ยง พวก พ้อง ที่
มาช่วยการศพหาพระสงฆ์มาสวดประจำศพ รุ่งเช้าเลี้ยงพระสวด นิมนต์
ยัง สดุด ทุก วัน ๆ ถวายไตรย เครื่อ สักไม้ค แต่พระสงฆ์เจ้า
ของเครือ กฟ พระทำคอกไม้เพลิง เหล่านี้ ก็เป็น ท่านไม่สนิท ฯ

๑ อีกอย่าง หนึ่ง ทำ บาป มาทำบุญ คือมา เนื้อ เนื้อ มา
มาทำ ของ เลี้ยง พระ สงฆ์ เช่น ขาวบ้าน นกจะทำบุญให้ท่าน
เป็นการใหญ่ ถ้าใกล้ ๆ ใกล้ สงกรานต์แล้ว ก็ชัก ชวน กัน
ไปหาปลา มาทำ น้ำยาแลคัม แกลงไปทำบุญถึง นี้ ก็ ดี อีกอย่าง
ทำใจ กรรมแล คำนึงต่อ แผล ทดบ แกล้งเนื้อ เบียด บัง เอา ทรัพย์สิน
สิ้น ของผู้อื่น ได้มา แล้วเอาทรัพย์ที่ได้ โดยไม่ชอบ กรรม
นั้น มาทำบุญก็ ดี บุญ เหล่านี้ เป็น ท่านมีมลทิน เหมือน
คาบ มีด มีสนิม ด้วยเป็นท่านไม่บริสุทธิ์ ยากที่ จะชัก
สิ้น ว่า เป็นบุญ ถ้า ไม่เป็น บุญ

๑ อีกอย่าง หนึ่ง มี เทศ มหาชาติ เลี้ยงหา พระ สงฆ์ สาม
เณร ที่ เทศ เพวาระเทศเล่น โดน ทลก คนของ เฮฮา มาก เครื่อ
กัณฑ์ แดเงิน รวง วัว จะเลี้ยง มากก็ ไม่เลี้ยง คาย นิยม ชุม กัน
ว่า ได้บุญ มาก ถ้าจะ ว่าโดยที่จริงที่ เหน จะ ได้แต่ คำ ขอบคำสรร

เสริญ มี หน้า มี ทา เป็น คน ใจ ศรี ทา ใจ บุญกว้างขวาง เท่านั้นเอง
 ของ ที่ บริ จาก ออกไป นั้น จะ ตก ลง ใน บุญ ใน กุศล ฤๅ จะเป็น
 เหมือน ของ ตก น้ำ งาม ไป ก็ ไม่ ทราบ เลย มี เทศ นา มี สิ้น ทมา
 โดย ให้ พระ สงฆ์ บุญ วิ สัจ จา เขา แพ้ เขา ชะ นะ กัน ก็ คล้าย
 มี เทศ นาม ทา ชาติ ไม่ สู้ แผลง อะ ไร กัน นึก

๑ อีก อย่าง หนึ่ง ทำ บุญ ให้ ทาน เป็น แฉ่ง เขา แพ้ เขา ชะ นะ กัน
 ด้วย ของ มาก แล ของ น้อย ของ ดี แล ของ เลว แล ด้วย พก
 มาก พก น้อย เพราะ เป็น การ บุญ เจือ กิ เลศ ใน การ ทำ บุญ
 ให้ ทาน เป็น ของ เจือ ๆ ด้วย กิ เลศ ท่าน จิต ใจ ๓ อย่าง อุป ทิ พกา ๑
 อุป ทสิ กา ๑ อุป มั พิ ทิกา ๑ เป็น ๓ ส ฐาน

๑ อุป ทิ พกา นั้น ทำ บุญ แคม เล่น เช่น ตั้ง ว่า มา แล เป็น
 ฝ่าย ราคะ ฝ่าย โลภ

๑ อุป ทสิ กา คือ ทำ บุญ แล ประ ทูษ ร้าย ใน การ บุญ เหมือน ให้
 ทาน แล โกรธ ซึ่ง ทำ ว่า เหยียด ตี บ่าว ทาส แล คน อื่น ใน สมัย เมื่อ ทำ
 บุญ ให้ ทาน หนึ่ง ร้าย ไร เงิน ทอง เข้า ของ ท่าง ๆ อ้าง ว่า จะ
 ก่อ สร้าง อะไร ๆ ฤๅ จะ ทำ บุญ อะไร ๆ แล ติ ก ประ ทูษ ร้าย แก่
 การ บุญ นั้น เสีย ให้ พินาศ สูญ ไป เปียก เขา ทวิ พย นั้น มา เป็น
 อาณา ประ โยชน์ ของ ตัว เสีย อย่าง นี้ ก็ เป็น อุป ทสิ กา เป็น ฝ่าย โทสะ

๑ อุป มั พิ ทิกา คือ ทำ บุญ ให้ ทาน ก็ หลง ๆ ทำ ไป ใจ โด เล
 ไม่ เป็น หลั กิ ถาน มัก จะ ไหล ๆ ไป ตาม คน อื่น เขา เขา คน

อื่นเป็นหัวหน้า ไม่ได้ใช้ สติปัญญา ของตน ใครทรงให้
 เหน็ดโดย ถอง แทะ ว่าการ สิ่งนี้ จะเป็นบุญเป็น กุศลจริง ๆ
 ไม่จริง ไม่เป็นอะไรที่จะ ใ้ สอน เขาความ จริง ให้ ประจักษ์ ทกษณ์
 ทำก็ทำด้วยจิตใจโหด เลอ คั้น ๆ เฉิน ๆ ไม่แน้นหนา มันคง
 ลงที่ ทรงไหน ใคร เขาว่า อย่างไรก็ โหดไป อย่าง นั้น อย่าง
 นี้ เรียก อุปมุกา เป็น ฝ่าย ข้างโมหะ ฯ

๑ ทำทาน ถ้า ตก ลงในอุ ปะกิเลส ๓ สถานนี้ แล้ว ก็เป็น ทาน
 ไม่บริสุทธิ ฯ

ทาน นี้ เป็น ของ ช้อง ระ คน คอย มล ทิน โทษ เช่น นี้ ยัง มี บริ
 ยาย มาก จะ พรวณา ไป ไม่สิ้น สุก ทาน ทั้ง หลาย พึง วั พอ เป็น
 กระบี่ ความ เกิด ฯ

ตาม ศ ทั้ง หลาย จึง ถาม ว่า พระคุณ เจ้าข้า พระคุณ พรวณา ทาน
 ฝ่าย ข้าง ไม่ มี ผล แล มี ผล บก ๆ พร้อง ๆ ไม่ เต็ม ภาค เต็ม ภูมิ ทั้ง นี้
 ข้า พเจ้า ทั้ง หลาย พอ ว่า ทนรู้ เข้าใจ ได้ แล แล้ว แล ทาน ที่ เป็น
 บุญ เป็น กุศล มี ผล เต็ม ภาค ภูมิ นั้น คือ บริ จาก อย่าง ไร ขอ
 พระคุณ ไปรตน แสง วิ ธี ทาน ที่ เป็น ทาน บริ สุทธิ ให้ ข้า พเจ้า
 ทราบ เป็น ทาง ปฏิบัติ ต่อ ไป ฯ

พระมหากษัตริย์ จึง สำ แกรง ประ เภท ทาน ว่า ทาน ทั้ง หลาย จำ
 เค็ดันไว้ ให้ แน่ ก่อน ทาน แปร ว่า ความ คิด ตก ลง ปลงใจ
 ให้ ทาน อย่าง ๑ นี้ คือ ทวั ทานะ เจตนา ฯ ทานนี้ แปร ว่า เค็ดัน

ลำหรับให้หย่างหนึ่ง นี่ คือ สิ่ง ของ ที่ จะ ให้ ทาน เมื่อ เมตตา
 ที่ จะ ให้ แล สิ่ง ของ จะ บริจาค แล ปฏิภาณ ผู้ รับ พร้อม ทั้ง ๓
 แล ก็ สำ เร็จ เป็น ทาน ได้ แล ทาน นั้น มี ลักษณะ เครื่อง หมายถึง
 ๓ ประการ คือ ให้ ด้วย การ สงเคราะห์ เป็น ส่วน กรุณา ๑ ให้ เพื่อ
 บุษบา คุณ อย่าง ๑ การ ที่ ได้ เห็น คน ยากจน ข้น ไร ถ้า คน ชรา
 พิการ ทำ มา หา กิน ไม่ได้ ก็ เกิด ความ กรุณา คิด ว่า เรา มี ทรัพย์สิน สิ่ง
 พอดี จะ แล ย ให้ ความ สุข แก่ คน เหล่า นี้ ที่ มี ชาติ เป็น มนุษย์ เหมือน
 กัน คิด ถึง นี้ แล ให้ ไบ่ ถ้า แล สัก ทัว เกีย ร ิจ ฉาน ด้วย กรุณา อย่าง นี้ เรียก ว่า
 ให้ ด้วย กรุณา อนึ่ง คิด ว่า สมณะ บรรพ ชิต เป็น จำ พวก ไม่ มี เย้า
 เวียน เวือ กสวน ไร่นา เป็น พวก ไม่ คิด ทำ มา หา กิน สะสม
 พัสตุ เงิน ทอง เป็น แต่ คิด จะ ขอ เขา กิน ไป มี อื่น หนึ่ง ๆ พอ กำ
 ลัง ที่ จะ ประ พณี พิร หมา รรย คิด เห็น ลง ฉนี้ แล แล้ว เกีย กุล
 แก่ สมณะ บรรพ ชิต ด้วย อา หาร บิณฑบาต แล เสนา คน เป็น คน
 อย่าง นี้ เรียก ว่า ให้ ทาน ด้วย การ สงเคราะห์ แล กรุณา ฯ

๑ บุคคล เฟ่ง ต่อ คุณ ะ ภา ถึง คุณ บิณฑบาต มา ที่ ได้
 บำ รุง เลี้ยง ตัว มา ถ้า คิด ถึง คุณ ะ ภา วิชา วิย ที่ ทำ น สัก สอน
 ตัว มา แล คิด ถึง คุณ ท่าน ฐู โติ ฯ ซึ่ง ได้ อนุเคราะห์ หอ ปถัมภ์
 ตัว มา แล วั สละ บริ จาค สิ่ง ของ ออก ให้ ข้น แก่ บิณฑบาต มา
 เป็น ต้น โดย ทาง ก ตัญญู กระ ตะ เว ที่ อย่าง นี้ เรียก ว่า ให้ ทาน
 เพื่อ บุษบา คุณ ฯ

อนึ่ง บุคคล คน คิด เห็น ว่า ตัณหา ราคะ ที่ กิเลส เป็น ของ สละ ยาก

จะ คัดให้ จากบุญ จาก สัน ภานเป็นกฐน ยากที่สุด พระ ขร ทั้ง
 สัม มา สัม พุท ธเจ้า แล พระ ขร ทั้ง ศาสนา ศพพุท ธ สาวก
 ส่วน สละ ตักกิลเลศ ขาดได้ เป็นคุณ พิเศษ เป็นอัค จรรย์ สมควร
 บูชา ท่าน โดยแท้ คึก เทน ลง เป็น แน่ แก่ใจ แล้วยะ จาคชา
 ทาวร วามิส เกรื่อง สัก กวาระ ออก บุญ อย่างนี้ ก็เรียกว่าได้เพื่อ
 บุญคุณ ประเภทท่าน ๓ อย่างนี้ เป็นทานบริสุทธินี้มีผลมาก ฯ
 ๑ อีกอย่างหนึ่งทานท่าน ๖ เป็น ทานมีผล มาก ผลน้อยโดย
 ผู้ให้ผู้รับ บางทีทายก เป็น คน มีศีล บริ สุทธิ ให้ทานแก่
 ปฏิ จรทก ทุศีล ท่าน เช่นนี้ บริ สุทธิแต่ฝ่ายผู้ ให้ ผู้รับไม่
 บริ สุทธิ ให้ผลไม่ เต็ม ภูมิ ๑ บางทีผู้ให้เป็นคน ทุศีล
 แต่ ผู้รับเป็น คน มีศีล ท่าน เช่นนี้ บริ สุทธิแต่ผู้รับ ผู้ให้
 ไม่บริ สุทธิ ก็ มีผลไม่ เต็ม ภูมิ ๒ บางทีผู้ให้เป็นคน ทุศีล ผู้รับ
 ไม่เป็น คน ทุศีล เช่นนี้ เป็น ทานไม่ บริ สุทธิทั้ง ๒ ฝ่าย ท่าน
 ทั้งนี้ บุญคุณอันจะ เลี้ยงของเปล่า นำ เลี้ยงกาย ๑ บางทีผู้ให้ก็มี
 ศีล บริ สุทธิ ผู้รับก็เป็น ผู้ศีล บริ สุทธิ เช่นนี้ เรียกว่า ทัก
 จินาวิ สุทธิ มีผล มาก เต็ม ภาว เต็ม ภูมิ เป็น ทาน อย่าง ดี
 ผู้ที่ คึก จะให้ทาน ต้องคิดให้ ได้ พร้อม มล อย่างนี้ ฯ
 ท่าน จัก ทาน อีก ประ เภท หนึ่ง เป็น ๒ อย่าง บำเพ็ญ ปุคคิลิกทาน ๑
 ลัษณะ ทาน ๑ ให้ทานจำ เาะทั่ว บุคคล ที่ เราชอบใจ เหมือน อย่าง
 เราจะทำ บุญ เลี้ยงพระ ที่บ้านเรา เราก็เลี้ยงนิมนต์พระ ๕ }
 องค์ ตามท เราชอบพอ อย่างนี้ เป็น ทวั อย่าง เรียกว่า

ปาฏิบุคละ ลิกะทานถ้าได้ทาน ไม่เฉพาะ ตัวบุคคล ทั้งใจ อภิศ
 ต่อ พระอริ ยะสงฆ ที่ สันอาสะวะภิเลศ คือ องค์ พระอริ หันทักษิ
 ณาศัพ เปน ท้น เว้น ว่า สังฆทาน ฯ
 สังฆทานนี้ ทำยาก ยากที่จะ ตั้งใจ ให้ ตรง ต่อพระ อริ ยะสงฆ
 ได้จริง ๆ บางทีเค้าเดิม ก็ตั้งใจว่า จะทำสังฆทาน ครั้น
 ทาน ของตนไป ได้แต่พระ ที่ตัวชอบ ก็โสมนัส ปิ่ติยินดี มาก
 ถ้าไปได้แก่ที่พระ ที่ตัวไม่ชอบ ก็เกิดโทมนัสเสียอกเสียใจ ทาน
 เช่นนี้ ดูเหมือน จะไม่ เปน สังฆทาน เพราะไปเพ่งเล็งเอาตัว
 บุคคลเสีย ฯ

๑ เรื่องนี้ ก็มักจะมี ชุม ๆ ชาวบ้าน ที่ซีกาชน กันไป
 ถวายสลากภัตต์ แก่สงฆทั้ง พระอาราม กลับมามันแล้วพูดจากัน
 ต่าง ๆ จำพเจ้าได้ยิน อยู่เนือง ๆ บางคน พูดว่า สลากะภัตต์
 ของข้าวันนี้ นี้ ถูกเจ้าคุณ ถูกคุณปลัด คุณสมุท สม อย่างจำนี้
 ข้าพมา ขำที่ใจ นึก ฯ

๑ บางคน พูดว่า สลากะภัตต์ ข้าวันนี้ เจ้าของ ๆ
 ข้าก็ มากแต่ ส่วน ของดี ๆ นำเสียขาย ไปถูก พระเขมร
 พระลาว เสียได้ ถ้าไปถูก เจ้าคุณเจ้า ๆ คุณปลัด ก็จะได้ดีด้วย
 ที่พูด ออก มาอย่างนี้ ก็ เปน อัน สำ แดง ว่าใจ ของเขาเป็นเช่นนั้น
 ทำให้ เสียทางวิ ชิ สังฆทาน นำเสียขาย นึก ทำบุญ ทอด
 กระสุน ก็คล้าย ๆ กันกับ สลากะภัตต์ ทั้ง ว่ามานี้ แลสังฆทานนี้
 สำคัญ ที่ตั้งใจ ให้ ตรง ต่อพระ อริ ยะสงฆ ซึ่งปฏิบัติ บัณฑิต ชอบ

พระที่สงฆ์ล่าแกลงให้ นั่น จะ เป็น องค์ หนึ่ง ของโลกก็ตามเกิด
 เรา ต้องตั้งใจให้ ตรง ว่าเราบริ จาค ทาน แก่ พระ อริยะ สงฆ์ ซึ่งเป็น
 ท่าน เป็น เต็ม ท่าน ผู้ นี้ เหมือน เป็น ผู้ แทน พระ อริยะ สงฆ์ แล้ว
 ให้ บำรุง จิต ใจ ศรัทธา ของ คน ให้ ดำรง คง ที่ อยู่ ดังนี้ ให้ ใจ ได้ อย่าง
 ให้ โอน เอียง ไป ดัง ว่า แล้ว จึง จะ เป็น สังฆ ทาน แก่ เรื่อง นี้
 มี แบบ อย่าง เหมือน อุบาสก ผู้ หนึ่ง เป็น คน รู้ วิชา ทำ สังฆ
 ทาน วัน หนึ่ง ใจ ทา ของ ที่ จะ ถวาย สังฆ ทาน ไว้ แล้ว แล้ว
 จึง ไป ขอ สงฆ์ ต่อ พระ ภติ ทุก เทศา ใน พระ อา วาม พอ เวลา เข้า
 พระ ที่ ได้ สมมุติ จากพระ ภติ ทุก เทศา ก็ มา ยัง บ้าน อุบาสก ๆ แล เห็น
 ก็ รู้ ใจ ว่า พระ รูป นี้ เป็น พระ พุทธ ก็ เสีย ใจ แล้ว กลับ คิด ได้
 เรา จะ ทำ บุญ แก่ พระ รูป นี้ เมื่อไร เล่า เรา ตั้ง ใจ จำ เภาะ ต่อ
 พระ อริยะ สงฆ์ มิ ใช่ว่า พระ รูป นี้ และ คือ พระ อริยะ สงฆ์ เจ้า
 แล้ว อุบาสก กลับ จิต ใจ ดำรง ศรัทธา ของ คน ที่ แล้ว ก็ ลุก
 ออก ไป ถอน รั้ว ไหว้ กราบ โดย เคารพ อย่าง ยิ่ง ดัง เท้า เข้ด เท้า
 หน้า มั่น ทา ทำ แล้ว อาราธนา ให้ นั่ง บน อาสน ที่ คน ตก แต่ง ไว้
 แล้ว ถวาย ถวาย ขา ทาร ไทย ขรรณ ชัน ประณีต โดย นี้ บ้าง การ เคารพ
 แล้ว ตาม ไป ส่ง จน ถึง ประตู่ บ้าน ใจ อิ่ม เอิบ ทวย ทาน ที่ คน
 ได้ บำเพ็ญ ครั้น เวลา เห็น พระ ที่ มา รับ สังฆ ทาน เมื่อ เวลา เข้า
 นั้น มา ยิ้ม เลี่ยม อุบาสก ว่า จะ เอา ไป ถวาย ถวาย วัช อุบา
 สก เอา เท้า คืบ เลี่ยม เหยียด ไป ให้

๑ คน ใน บ้าน เสน อากา ร อย่าง นั้น ก็ แปลก ใจ นึก จึง ถาม ว่า ท่าน

เจ้าข้า พระองค์นี้มาเมื่อเวลาเช้า ข้าพเจ้าเห็นท่าน
เคารพไหว้กราบเป็นการเคารพอย่างยิ่งที่เคี้ยว ครั้นเวลา
เย็น ข้าพเจ้าเห็นท่านสำแดงอาการ ขยับกาย ทางใด
ก็กับเวลาเช้าเหมือนกัน นาคำวรณ์แปลกใจนัก เป็นด้วย
อย่างไร เจ้าข้า

๑ อุบาสกตอบว่า เมื่อเวลาเช้าวันนี้ ข้าพเจ้าไหว้
เคารพพระรูปนี้เมื่อไร ข้าพเจ้าตั้งใจนมัสการ ไหว้กราบ
พระ อริยสงฆ์ต่างหาก พระรูปนี้เธอเป็นพระเมื่อไร เป็น
คนใด คือ หม่อมป้อม เพศ สมณะ ท่านนั้น ข้าพเจ้าจะต้องไหว้
เธอทำไม

๒ เรื่องอุบาสกนี้แลควรที่คนจะถือเป็นแบบอย่างในการ
ตั้งใจ ให้ถูกต้องตามวิธีสังฆทาน อย่างมีบทบังคับว่า
ผู้ที่ถวายสังฆทาน ถ้าไปนิมนต์เอาเองก็ไม่ใช่สังฆทาน
จำเพาะต้องขอสงฆ์พระสงฆ์ ในอารามแล้วแต่ให้จึงจะเป็นสงฆ์
แลพระที่เราควรขอสงฆ์นั้น คือ ขอต่อท่านอธิบดีสงฆ์
ในอารามนั้น ๆ ถ้าขอต่อท่านที่สงฆ์สมุทไธวัน ให้เป็น
ผู้แจกจากสงฆ์ซึ่งได้นามสมมุติว่า ภิกขุเทศ นี้เป็นทรง
ที่เคี้ยว ถ้าจะสั่งพระสงฆ์สามเณรให้ช่วยขอสงฆ์ต่อพระ
ภิกขุเทศก็ควร ซึ่งจำเพาะให้ขอพระภิกขุเทศนี้ เพราะ
ท่านเป็นพนักงานแจกจากสงฆ์ ท่านรู้บาปดีว่าใครได้แล้ว
ถ้าใครยังไม่ได้ จะให้แจกเฉลี่ยให้ทั่วสงฆ์ตามลำดับ

พระ ที่ มิใช่ พนัก งาน ก็ไม่ รั บ ญ ชี แยก ไม่ ถูก เหมือน ที่ นาง
บ้าน เขา ถวาย สังฆทาน ทุก วัน ๆ เขา ขอ สงฆ์ เลี้ยง ครั้ง เดียว
ว่า ขอ พระ สงฆ์ ไป รั บ สังฆทาน ที่ บ้าน ข้า พเจ้า วัน ละ องค์ ๆ
จน หมด พระ สงฆ์ ใน พระ อา ราม ขอ ทั้ง นี้ ควร ถูก ต้อง ตาม
วิธี สังฆะ ทา ทัก ชินา ฯ

๑ สังฆทาน นี้ ทำ ถูก ต้อง ตาม วิธี ดัง กล่าว มา นี้ แล ท่าน สรร
เสริญ ว่า มี ผล มี อานิสงส์ มาก กว่า ปาฏิ ปุคค ลิ คะ ทาน หลาย
เท่า หลาย ส่วน เรา ประ มวณ ประ เกศ ทาน มา พรรณา ให้ ท่าน
ทั้ง หลาย ฟัง ทาน ที่ เรา ได้ รั บ มา โดย ภา สิต ของ ท่าน วิญญู
บัณฑิต ยส ๗ มา แต่ ไชยราณ ท่าน ทั้ง หลาย เข้าใจ แล้ว ฤ
คา บค คิ ดย ทั้ง ปวง รั บ ว่า สาธุ ข้า พเจ้า ฟัง ได้ ความ สว่าง กระ
จาง ใจ หมด สง ใส แล้ว ขอ จ้า ทรง ไร เปน ขิ ญ บั ตี ต่อ ไป ฯ

๑ พระ มหา ทา บค จึง ว่า ท่าน เช่น กล่าว มา นี้ มี ผล มี อานิ
สงฆ์ เปน พิ สุ ระ รรม เวท นิย เหน ประ จัก ย ใน ภพ นี้ บ้าง เปน ขปร
ปร เวท นิย ได้ ผล ใน ภพ ต่อ ๆ ไป บ้าง ตาม เมต นา กล่าว แล อ่อน ฯ

๑ ถ้า จะ ว่า โดย อานิ สงฆ์ เปน สรร พสา ธารณ นั้น ท่าน ว่า ไว้ ว่า
ททำ มี ตคานี ตัณ ฐู ตี ว่า การ ขวิ จาก แจก ย้าย ให้ บั น นี้ เปน
ของ ฌ ก พ้น ยึด หน่วง มิ ทร ไม่ รั ไร ไม่ ให้ ห่วง เติ น ร้าว ราว ญ แล
เป น ของ จะ ชัก สมน ไม้ ตรี ให้ สนิท ชิด วม ได้ อัน นี้ เปน ผล
อย่าง ทำ สำ หรับ โลก ทั้ ไป ไม่ เลือ ก ชาติ ไถ ภา ยาโค ช่อม
เป น ที่ เื่อ เพ อ อื่น ตี ด้วย กัน ทั้ง หมด ท่าน ทั้ง หลาย ฟัง ลง ใจ สัน

นิฐาน เกิดว่า ท่าน ที่บริสุทธิ์ก็ถึง กล่าว มา แล้ว นั้น ก็ เป็น บุญ เป็น
 กุศล แล เป็น ต้นทางที่จะ ดำเนิน ให้ ถึง ขรรณอัน บริสุทธิ์
 ได้ แต่ ยัง ห่าง กว่า คือ แล เป็น ของ ทำยาก กว่า คือ แต่
 ในโลกยทุกวันนี้ เขาว่า ทำทาน ง่าย กว่า รัก ชาติล ง่าย นักปราช
 ญ์ ท่าน ตรัส ว่า ว่า เพญ คือ ง่าย กว่า ให้ ทาน เพราะ ว่า จะ ให้
 ทาน นั้น ต้อง พริ้ม ด้วย จาคะ เจตนา • ไทย ขรรณของ ที่ จะ ให้ •
 ปฏิภาณ ผู้รับ ๑ ใน ๓ สิ่ง นี้ ถ้าขาดแต่สัก สิ่ง ๑ ก็ ไม่
 สำเร็จ เป็น ทาน ได้ ทาน ยัง ต้อง อาศัย อยุ่ ณ ที่ นี้ จึง ว่า ทาน
 นี้ ทำยาก หนึ่ง ทาน จะ มี ผล มาก ก็ อาศัย อยุ่ ณ ที่ นี้ เช่น ยัง
 กล่าว ไว้ ใน ทัก ขิณาวาสุตถีนัน แล นัก ปราช ญ์ ท่าน จึง เหนลง
 ว่า รัก ชาติล ง่าย กว่า ให้ ทาน เพราะ ไม่ ต้อง อาศัย อยุ่ ณ ที่ แล
 ไม่ ต้อง กระเทวีย มหาวะโร เสรี อยุ่ ใน ตัว ของ ตัว จะ ต้อง ทา
 ก็ แต่ ศรัทธา ความ เชื่อกรรม เชื่อ ผล ๑ สติ ให้ มี น้ หนักนถุการ
 ระวัง คือ ๑ ความ เพียร ประ คอง รัก ชาติล ๑ ปัญญา ที่ จะ
 รู้ รัก คือ ที่ จะ บริสุทธิ์ แล มี หมด ๑ มี ทน เพียง เท่านั้น ก็ เป็น สำ
 เร็จ การ ที่ จะ รัก ชาติล ได้ คือ จะ บริสุทธิ์ ก็ เพราะ ใจ ของ ตัว จะ
 เสราหมอง ก็ เพราะ ใจ ของ ตัว ไม่ ต้อง อาศัย อยุ่ ณ ที่ ง่าย กว่า ให้ ทาน
 ประ การ หนึ่ง คือ นี้ เป็น ของ โกลั จิต กับ สะ มาธิ เป็น เครื่อง
 ขบรม สะ มาธิ ให้ แน่นหนา มัน คง แก่ ถิ่น ขึ้น ไป เมื่อ สะ มาธิ
 มี กำลัง ถิ่น แล้ว จะ ขบรม ปัญญา ให้ ไพร บุญ ให้ เหน แรง ประ
 จักย จิต ใน สังขาร ที่ เป็น ของ ไม่ เตียง แล เป็น ทุกข์ มี ใจ ตัว ตน

เมื่อบัญญัติอย่างวิเศษบรมจิตวิไลแจ่มใสทน แสงไทยๆ สว่างกระจ่าง
 กำหนด กองทุกข์ สิ้นลง แล สละ ละ สมุทัย คือ ตัณหาอัน
 เป็นตัว ก่อทุกข์ แล้วทำให้แจ้งขันธ ถึงบรมที่ดับทุกข์ คือ นฤพาน
 ทำเนียบปฏิบัติ ตามหนทาง ที่หลักเคียง ห่าง ไกล ขาคือ กิเลส
 คือ ทำเนียบปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการมี สัมมาทิฐิ
 เป็นต้น สัมมาสมาธิ เป็นต้น ที่นั้นจิตวิไลเป็น วิมุติหลุด
 พันตัด หาสละ ละ โลกด้วย ประการทั้งปวง ทำชาติขรา พยาธิ มรณะ
 แล กองทุกข์ ทั้งปวงให้ดับสนิท ไม่มีเหลือ ติด ต่อไป มีแต่บรม
 สุข ไม่มีทุกข์ เจือปนเลย ท่าน เรียกว่า เอกันตะบรมสุข คือ สละอุป
 พาสระบริณิพพานหนทางปฏิบัติเช่นตั้งข้าพเจ้ากล่าวมาทั้งปวงนี้ ท่าน
 ผู้ไปพ้น โลกมี สันถานบริสุทธินิ คือ พุทธาทิ บัณฑิตก็ ท่าน จี๊แจ่ง ลัง
 สอนไว้ เพื่อให้สรรพสัตว์ในโลกนี้ ที่มี ปัญญา ญาณ ได้ประ
 พุติปฏิบัติดำเนินตามทางของ ท่าน ที่ ท่าน ได้ดำเนินมาแล้ว นั้น ทุกประ
 การ ท่าน ทั้งหลาย พังแล้ว อุดำตั้งจิตกำหนดจำไว้ปฏิบัติเกิดกายคัมภีร์
 ทั้งปวง วัชระคำสั่งแลสาธุ การพร้อมกันด้วยความปรารถนา ปรารถนาร่วมกัน ฯ

จบเรื่อง มหาบุรุษสี่เท่านี้

๑ ข้าพเจ้าผู้แต่งเรียบ เรื่องมหาสุปัส สีนี ไต่ประพันธ์ผูก
คาถาภาษามคธเป็นคำอธิฐานไว้ ในท้ายหนังสือดังนี้ ฯ

เอต ทา ระ ทาวระ ภาหยัง
คิริ สุนทร ไว ทา ระ
โยโย ปุณฺณตฺติโก โทติ
โส โส อิม วิทิตวาน
กา เชนะ อุตระวาา ยะ
อนุก กะ เม นะ ปุเรทวา
อิม ะ ระ วัตตะ สิทธัสสะ
คิกขปัณฺณายะ สัม ปันโน
สุญฺญ สุมาระณะ ปณฺณายะ
อัสสมมฺพ ไทระ อัมเมสุ
อิม บัง ชา ทิระ วา เขวะ
อันทัง สัพ พังก เวชยา หัง

สุ นี ปุณฺณาสาท ติกา
นา เม นะ ระ จิตามะ ยา
ประ ฐิ ปักคิ สุตตะโร
ปฏี ปชัง ยะภา สุตัง
สุภา วิ ทัง มะ นะ สามีระ
ทุก ชัส สัน ทัง กะ วิส สะ ทิ
ปุณฺณตฺติ เสวะ พเลนะ หัง
สุ ลี ระ ระ ระ เม นะ ระ
ชา เวช ยัง ระ สุตัง สุตัง
จิปฺปาภินฺนโยระ เวชชะ หัง
พยา อิม มรณ สัสสะ ระ
มฺพเวช ยัง มาระณฺณะสาทิ ฯ